

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Alenka BOLTA

DEJAVNIKI ZA ODLOČITEV PRI IZBIRI PSA

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

FACTORS FOR DECISION WHEN CHOOSING A DOG

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2012

Z diplomskim delom končujem visokošolski strokovni študij kmetijstvo – zootehnika. Opravljeno je bilo na Katedri za govedorejo, konjerejo, rejo drobnice, perutninarstvo, akvakulturo, etologijo in sonaravno kmetijstvo na Oddelku za zootehniko Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Komisija za dodiplomski študij Oddelka za zootehniko je za mentorja diplomskega dela imenovala prof. dr. Ivana Štuhca.

Recezent: prof. dr. Janez Salobir

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: doc. dr. Silvester ŽGUR
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: prof. dr. Ivan ŠTUHEC
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Član: prof. dr. Janez SALOBIR
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Alenka Bolta

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD Vs
DK UDK 636.7(043.2)=163.6
KG hišne živali/psi/izbira/dejavniki/ankete/Slovenija
KK AGRIS /
AV BOLTA, Alenka
SA ŠTUHEC, Ivan (mentor)
KZ SI-1230 Domžale, Groblje 3
ZA Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko
LI 2012
IN DEJAVNIKI ZA ODLOČITEV PRI IZBIRI PSA
TD Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP XI, 42 str., 26 sl., 38 vir.
IJ sl
JI sl/en
AI Na odločitev, katerega psa bomo izbrali za svojega hišnega ljubljence, vpliva veliko dejavnikov, ki jih moramo skrbno preučiti, preden se dokončno odločimo katerega. Pri tej odločitvi velikokrat prevladuje želja po neki pasmi, ki si jo iz takega ali drugačnega razloga želimo imeti. Vendar moramo pretehtati tudi ostale pozitivne in negativne lastnosti te pasme. Tukaj je pomembna predvsem osveščenost ljudi ter sposobnost pridobivanja informacij iz različnih virov. Ker živimo v tehnološko zelo razvitem času, kjer igrajo računalniki skoraj nepogrešljivo vlogo pri vsakodnevem življenju, je najlažji način pridobivanja informacij s pomočjo interneta. Pri tem pa se moramo seveda vprašati ali so te informacije tudi najbolj zanesljive. Ravno zaradi tega je pomembno, da informacije pridobimo tudi osebno pri vzrediteljih ali v azilih oziroma strokovno podkovanih osebah, ki so nam pripravljene svetovati in podati informacije iz prve roke.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Vs
DC UDC 636.7(043.2)=163.6
CX pets/dogs/choice/factors/questionnaires/Slovenia
CC AGRIS /
AU BOLTA, Alenka
AA ŠTUHEC, Ivan (supervisor)
PP SI-1230 Domžale, Groblje 3
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Animal Science
PY 2012
TI FACTORS FOR DECISION WHEN CHOOSING A DOG
DT Graduation Thesis (Higher professional studies)
NO XI, 42 p., 26 fig., 38 ref.
LA sl
AL sl/en
AB There are many factors that impact the decision which dog we take for our pet. We have to carefully consider these factors before we finally decide which one to take. The decision making process is often dominated by the preference of a certain breed. However we should consider other positive and negative characteristics of the breed. People's awareness and the ability of retrieving information from a variety of sources are especially important. Since we live in a technologically advanced world, in which computers play almost a key part of everyday life, the easiest way of getting information is online. But we have to consider if the information available online is actually the most reliable. Therefore it is important to get the information directly from breeders or shelters, namely from the people with expert knowledge, who are ready to advise and give first hand information.

KAZALO VSEBINE

	str.
Ključna dokumentacijska informacija	III
Key words documentation	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo slik	VII
Kazalo prilog.....	VII
1 UVOD	1
2 PREGLED OBJAV	2
2.1 PREDNIKI PSA.....	2
2.2 UDOMAČITEV PSA.....	2
2.2.1 Volk	3
2.2.2 Kojot.....	4
2.2.3 Šakali	5
2.2.4 Lisica	6
2.2.5 Poldivji sorodniki	6
2.3 PASEMSKE SKUPINE	7
2.4 PASJE RAZSTAVE.....	8
2.5 PASJE ŠOLE	9
2.6 AGILITY	12
2.7 IZBIRA PSA.....	14
2.7.1 Iskanje informacij.....	14
2.7.2 Izbira in nakup	16
2.7.3 Preprodajalci psov	18
3 MATERIAL IN METODE	21
4 REZULTATI IN RAZPRAVA	22
4.1 STAROSTNA STRUKTURA	22
4.2 STRUKTURA PO SPOLU.....	22
4.3 OCENA POZNAVANJA KINOLOGIJE.....	23
4.4 PASEMSKI PEŠ ALI MEŠANČEK?	24
4.5 Pasma kot dejavnik za izbiro psa.....	24
4.6 VIR NABAVE PSA	25
4.7 STATUS PSA V DRUŽINI.....	26

4.8	RAZLOGI ZA ODLOČITEV O LASTNIŠTVU PSA	27
4.9	TERAPIJA IN AKTIVNOSTI S POMOČJO ŽIVALI	29
4.10	RODOVNIŠKI ALI BREZ RODOVNIKA	30
4.11	RAZLOGI ZA INTERES NAKUPA PRI PREPRODAJALCIH.....	31
4.12	INFORMIRANOST ANKETIRANCEV	32
4.13	ZADOVOLJSTVO Z NAKUPOM PSA.....	33
4.14	VIRI INFORMACIJ ZA IZBIRO PASME	33
4.15	IZBIRA PASME NA PODLAGI PRIDOBLENIH INFORMACIJ.....	34
4.16	PRIDOBITEV PODATKOV O VZREDITELJIH	36
5	SKLEPI.....	37
6	POVZETEK	38
7	VIRI.....	39
	ZAHVALA	
	PRILOGE	

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Volk (Dokumentacija Dela, 2011).....	4
Slika 2: Kojot (Herrmann, 2011).....	5
Slika 3: Šakal (Berden Zrimer, 2011).....	6
Slika 4: Lisica (Trilar, 2011).....	6
Slika 5: Klubski prvak Ch. All By Myself in klubska prvakinja Dakota.....	9
Slika 6: Agility (Cerar in Šolar, 2010).....	14
Slika 7: Starostna struktura anketirancev.....	22
Slika 8: Razmerje med anketiranci ženskega in moškega spola.....	23
Slika 9: Ocena poznavanja kinologije.....	23
Slika 10: Število lastništev pasemskih psov in mešančkov glede na spol.....	24
Slika 11: Struktura pasemskih psov, razvrščenih po skupinah pasem FCI.....	25
Slika 12: Vir nabave psa.....	26
Slika 13: Ravirate s psom kot da je družinski član?.....	26
Slika 14: Kje živi vaš pes?.....	27
Slika 15: Razlog za nabavo psa.....	28
Slika 16: Prevladujoč dejavnik pri odločitvi o nabavi psa.....	28
Slika 17: Poznavanje in želja po sodelovanju pri terapiji s pomočjo živali glede na spol.....	29
Slika 18: Delež psov z in brez rodovnika.....	30
Slika 19: Razlogi za nakup rodovniškega psa.....	30
Slika 20: Razlogi za nakup psov pri preprodajalcih.....	31
Slika 21: Splošna osveščenost anketirancev.....	32
Slika 22: Je bil nakup psa dobra odločitev?.....	33
Slika 23: Viri podatkov o pasmah.....	34
Slika 24: Vir informacij na osnovi katerih so se lastniki odločili za nakup psa.....	35
Slika 25: Število virov za odločitev o nakupu psa.....	35
Slika 26: Viri podatkov o vzrediteljih.....	36

KAZALO PRILOG

Priloga A: Vprašalnik.....	42
----------------------------	----

1 UVOD

Pred odločitvijo o nabavi psa je potrebno pridobiti veliko informacijo o psih različnih pasem. Potrebno je upoštevati tudi družinski načina življenja, velikost stanovanja ali hiše, vrta, število družinskih članov, kako bo pes vplival na nas in celotno družino, ... Vse skupaj je dokaj kompleksen proces, v katerem mora sodelovati vsa družina, ki si želi imeti štirinožnega družinskega člana. Pomisliti je potrebno na vse negativne (mladički se igrajo, so razposajeni, kaj prevrnejo, razbijejo, zgrizejo,...) in pozitivne posledice lastništva psa.

Pomembna je odločitev ali si želimo čistokrvnega psa ali mešančka. Če smo se odločili za čistokrvnega pasemskega psa z rodovnikom, je vsekakor najbolje, da ta nakup opravimo pri priznanem vzreditelju te pasme, saj nam lahko le ta z gotovostjo ponudi psa, ki bo resnični predstavnik svoje pasme oziroma bo odrasel v psa, kakršnega smo si želeli imeti. V kolikor se družina odloči, da pasma psa ni pomembna, je vsekakor najboljša izbira obisk katerega izmed azilov. Tam nam ponujajo pasemske pse in mešančke, male in velike, vedeti pa moramo, da gre za živali, ki so se ali zgubile ali pa so jih njihovi prejšnji lastniki zavrgli in zapustili. S takim psom je težje delati, saj pogosto nimajo zaupanja v ljudi. Ne malo je tudi takih ljudi, ki se odločijo za pasemskega psa, vendar kasneje dojamejo, da je nakup takega psa predrag. Zato se odločijo, da stopijo v stik s preprodajalci. Tam lahko dobijo psa, ki na videz ustreza pasmi, ki si jo želijo, pa še po polovični ceni. Seveda pa obstajajo tudi drugi načini kako priti do psa. Precej je ponudb sorodnikov ali prijateljev, ki jim psice skotijo mladiče in enostavno ne vedo kam z njimi, prav tako je tudi nekaj takih, ki mladiče ponujajo v časopisnih ali spletnih oglasih. Namen diplomske naloge je čim bolj nazoren prikaz vseh najpomembnejših dejavnikov, ki vplivajo na odločitev o lastništvu psa.

2 PREGLED OBJAV

2.1 PREDNIKI PSA

Pred približno 60 milijoni let, v terciarju, je v nepredirnih gozdovih po drevesih plezal majhen sesalec, podoben podlasici ali dihurju. To je bil *miacis*, pripadnik družine *canidae* (psi in psom podobne živali). *Miacis* se pri hoji ni dotikal podlage po prstih kakor pes, ki ga poznamo danes, ampak je, podobno kot medved ali jazbec, stopal po celih podplatih. Imel je zobovje mesojeda in dokaj majhne možgane. Kljub temu je bila njegova inteligenca razmeroma visoka v primerjavi z inteligenco kreodontov, ki so živeli v istem času. Kreodonti so bili primitivni mesojedci, ki so izumrli pred približno 20 milijoni let (Falappi, 2002).

O nastanku psa, je veliko teorij. V 19. stoletju je Darwin zagovarjal teorijo, da so neposredni predniki psa volk, lisica in šakal oz. da je neposrednih prednikov psa več. Bil je mnenja, da so ljudje udomačili različne živali posebej, kot recimo šakala in volka ali celo kojota in hijeno ter nato križali njihove potomce. Tako naj bi pomešali genetske lastnosti različnih vrst. Taylor in Scott (1989) trdita, da je različnost današnjih pasem posledica intenzivne vzreje prvotnega psa in genetskih mutacij.

Genetiki so med raziskavami volčje in pasje DNK ugotovili, da sta se vrsti razšli pred približno 40.000 do 100.000 leti. Pred približno 15.000 leti se je razvil naš odnos do psov, vsaj tako meni večina strokovnjakov, ker še niso odkrili starejših arheoloških dokazov. Če je to res, se je pes oblikoval veliko pred prihodom v starodavna človeška naselja (Fogle in Holden, 2009).

2.2 UDOMAČITEV PSA

Kje se je začela udomačitev psov, še nimamo odgovora. Možno je, da so pse udomačevali na različnih delih našega planeta, popolnoma neodvisno drug od drugega (Klever, 1991).

Zadnje izkopanine kažejo, da so ljudje začeli udomačevati psa na Srednjem vzhodu pred najmanj 10.000 leti ali celo pred 35.000 leti. Nekateri znanstveniki mislijo, da so začeli ljudje najprej udomačevati volkove, ki so po smetiščih ob človeških naselbinah pobirali odpadke. Drugi spet mislijo, da je nastal prvi stik med ljudmi in volkovi na lovu (Taylor in Scott, 1989).

Udomačevanje psa je v različnih delih sveta potekalo različno. Tako pes kot človek sta imela od tega obojestransko korist, saj se je pes hranil z ostanki, ki jih je človek odvrigel v bližini naselbin. Človek pa se je počutil varnega pred napadi divjih živali.

Nekatera gradiva pišejo, da je pračlovek živel pretežno v predelih sveta, kjer je živel tudi volk. V človekovo bivališče so prišli mladiči, ne pa odrasli psi. Dokaze teh trditev so našli na Novi Gvineji in pri prvotnih prebivalcih Avstralije. Takrat so družinske skupnosti nabirale hrano kot so hrošči, jajca, kuščarji, polži, jagode in različno korenje. Človekov tekmeč pri nabiranju hrane pa je bil psom podobna divja vrsta živali. Tako so pasji mladiči prišli v roke ljudem, ki so jih pojedli ali pa vzgojili, da so odrasli pri njih. Če je mati izgubila dojenčka, je delno zaradi materinskega nagona dala k prsim pasjega mladička. Delno pa je možno, da jo je mleko tiščalo. Takšne živali so bile ukročene, ne pa še domače (Klever, 1991).

Mlade volčje mladiče so v človeške lovske skupnosti sprejeli, včasih pa je kak mladič posebej krotke narave dosegel odraslo dobo in sprejel ljudi kot del svojega krde. Volkovi so bili sicer kar ubogljivi in socializirani, vendar še daleč od tega, da bi bili tudi udomačeni. Proces udomačitve je bil počasen in se je dogajal postopoma skozi več rodov. Tako so se skozi več rodov udomačeni volkovi genetsko preoblikovali v pse. Prišlo je do telesnih sprememb v velikosti živali, obliki lobanje, barvi in teksturi kožuha, obliki oči ter velikosti zob (Klever, 1991).

2.2.1 Volk

Od vseh članov družine kanidov se volkovi najbolj razlikujejo po ureditvi skupnosti, velikosti in celo po barvi dlake. Dokler jih niso zdesetkali, so bili volkovi med najbolj razširjenimi kopenskimi sesalci (Fogle, 1997). Volkovi so izredno prilagodljivi in živijo v

tundrah, stepah, gozdovih in v gorah do 2500 m visoko. Težje jih opišemo, ker se tudi v istih okoljih med seboj močno razlikujejo po velikosti in po barvi kože (Klever, 1991).

Pri iskanju hrane lahko naenkrat prepotuje 40 – 70 km. Naenkrat lahko zaužije celo do 10 kg hrane, po drugi strani pa lahko dolgo zdrži brez nje. Volkovi živijo v krdelih s strogo določeno hierarhično lestvico. Krdelo ponavadi šteje 10 članov, odvisno pa je od velikosti teritorija. Parjenje poteka od decembra do marca. Volkulja je breja 62-64 dni, mladiče pa skoti v brlogu. Posebnost pri volkih je to, da se parita samo alfa samec in alfa samica. Mladiči začnejo zapuščati brlog po osmih tednih, vendar jih v prvem letu preživi okoli 40-50% (Sivi volk, 2011).

Slika 1: Volk (Volčji pes straši po Dalmaciji, 2011)

2.2.2 Kojot

Kojote imenujemo tudi prerijski volkovi. Poznamo jih iz zgodb o Indijancih (Klever, 1991). Kojota najdemo v Kanadi in Severni Ameriki, tehta od 11 do 15 kg. Kojot (slika 2) je značilen predstavnik pravih psov (Fogle, 1997). V glavnem se hrani z glodavci in kunci, lovi pa tudi antilope, srne in ovce. Včasih žre tudi žuželke in sadje (Taylor in Scotta, 1989). Paritve kojotov in šakalov z volkovi in domačimi psi so mogoče in so se verjetno tudi dogajale (Fogle, 1997).

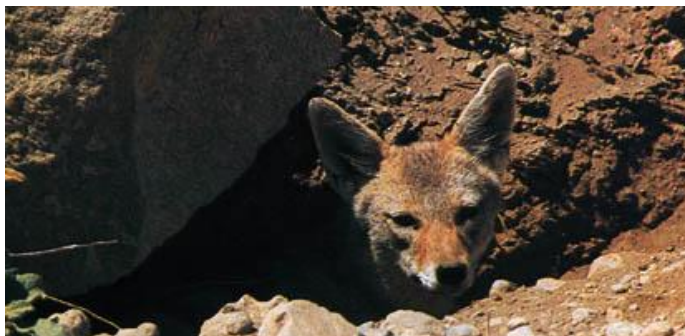
Slika 2: Kojot (Herrmann, 2011)

2.2.3 Šakali

Obstajajo tri vrste šakalov (Klever, 1991):

- zlati šakal (*Canis aureus*) imenujemo ga preprosto šakal. S težavo ga razlikujemo od manjših podvrst volkov. Nahajali so se preprosto tam, kjer je človek začel namakati sušna območja. Pri hrani niso izbirčni, jedo sadje, žuželke, mlade kopitarje, zajce, kokoši, ptice in mrhovino, ...
- sivi šakal (*Canis mesomelas*) živi v severni in južni Afriki na odprti ali pa na z grmičevjem porasli stepi. Sivi šakali živijo v parih v sklenjenih skupnostih z mladiči. So najbolj razumni med šakali.
- progasti šakal (*Canis adustus*) pa je iz tropske Afrike. Živi na območjih, kjer ni zlatega oziroma sivega šakala.

Za vse pa je značilno, da pri hrani niso izbirčni, jedo sadje, žuželke, mlade kopitarje, zajce, kokoši, ptice in mrhovino, ... (Klever, 1991).

Slika 3: Šakal (Berden Zrimec, 2005)

2.2.4 Lisica

Lisica je zelo prilagodljiva žival, saj naseljuje različne življenjske prostore. Pogosto se zadržuje v bližini človeških naselij. Okrog hodi v glavnem ponoči in lovi plen. Je zelo spretna in hitra. Hrani se z vsem, kar lahko ulovi. Lisice živijo do 6 let, v ujetništvu pa tudi do 14 let (Taylor in Scott, 1989).

Slika 4: Lisica (Trilar, 2011)

2.2.5 Poldivji sorodniki

- Dingo je poldivjan domači pes. Dingo že vsaj osem tisoč let naseljuje Avstralijo. Veliko napada domače živali, kot so ovce in je velika nadloga za kmetovalce (Taylor in Scott, 1989).

- Parijski psi: o njih vemo zelo malo. Gre za podivjane pse ali pa za pse v začetnem stadiju udomačevanja. Ljudje jih poskušajo udomačiti občasno, vendar so ti psi bolj zadovoljni, če jih pustimo lepo pri miru. Ponavadi jih vidimo v bližini piramid v Egiptu (Klever, 1991).
- Šensi psi: je skupina psov v zgodnjem obdobju udomačevanja. Živijo pri prebivalcih Nove Irske, pri Pigmejcih. Šensi pse in parijske pse je težko razlikovati. Možno pa je, da je iz šensi psov nastalo več pasem psov (Klever, 1991).

2.3 PASEMSKE SKUPINE

Pasemske skupine se izoblikujejo tako, da začno ljudje pse vzrejati za posebne namene: pastirski in ovčarski psi, lovski psi, psi za čuvanje premoženja ter borbe. Zgodovinsko gledano so pasme, ki jih poznamo danes, nov pojav (Reš, 2008).

Že od nekdaj so se kinologi ukvarjali z ocenjevanjem in primerjanjem posameznih vrst ter izdelovali različne klasifikacije pasjih pasem. Za vsako pasmo so sestavili tako imenovan standard, ki vsebuje natančen opis psov in določa vse obvezne razpoznavne značilnosti. V standardu so navedli tudi specifično vedenje, vrsto dela za katera je pes sposoben in njegove psihične lastnosti. Po določilih mednarodne kinološke zveze (FCI) so psi razdeljeni v deset pasemskih skupin (Vse o pasmah, 2010):

1. FCI skupina – ovčarski in pastirski psi (razen švicarskih planšarskih psov)
2. FCI skupina – pinči, šnavcerji, molosoidi in švicarski planšarski psi
3. FCI skupina – terierji
4. FCI skupina – jazbečarji
5. FCI skupina – špici in pratipski psi
6. FCI skupina – goniči in krvosledci (barvarji)
7. FCI skupina – ptičarji

8. FCI skupina – prinašalci, šarivci in vodni psi
9. FCI skupina – družni in igračasti psi
10. FCI skupina – hrti

Poleg teh pasem obstajajo tudi pasme, ki so priznane začasno; to so predvsem nove pasme, ki se šele uveljavljajo, oziroma še ni dovolj predstavnikov pasme (Reš, 2008).

2.4 PASJE RAZSTAVE

Pasje razstave so se začele pred 150 leti v Angliji – domovini vzreje pasemskih psov. V Sloveniji je bila prva mednarodna razstava psov 8. in 9. septembra 1926 v Ljubljani (Klever, 1991).

Zdajšnje razstave postajajo čedalje bolj nekakšno sejmišče, kjer lahko kupimo vse za svoje hišne ljubljence. Zato so nekateri mnenja, da so razstave za pse zgolj oblika mučenja. Seveda so razstave namenjene tudi obiskovalcem, ljudem, ki se odločajo za nakup primerne pasme in ljubiteljem psov (Vidic, 2006).

Najpomembnejši cilj nekdanjih razstav je bilo torej izbiranje in ocenjevanje psov, ki so bili namenjeni za vzrejo. Pri nekaterih pasmah ločujejo tako imenovane delovne in razstavne linije – kar dolgoročno nikakor ne more prispevati k razvoju pasme. Vsak predstavnik delovne linije, pa čeprav v rokah ljubitelja, bi moral imeti tudi ustrezne delovne lastnosti, kot so psihično stabilnost, vodljivost, učljivost in inteligenco (Vidic, 2006).

Imamo pa še lastnike kužkov, ki jim razstava pomeni zgolj sredstvo za pridobivanje nazivov za svojo plemenske živali ali za svojo psarno, saj s tem povečajo ceno mladičev. Tukaj se ljubezen do psov konča (Vidic, 2008a). Zato so cenjeni psi, ki dosežejo tako imenovane šampionate, ki jih ponavadi vpisujejo tudi v rodovnik, vendar pa to nikakor ne pomeni, da bomo dobili tudi karakterno dobrega psa, če kupimo mladiča šampionskih staršev (Vidic, 2006).

Nekoč so za pasje razstave rekli, da so predvsem pregled nacionalnih vzrejnih uspehov, med drugim so ocenili tudi rezultate vzrejnih kombinacij, sedaj pa plemenjaka za svojo

psico izbere kar lastnik sam. Na sodobnih razstavah je vse več poklicnih razstavljavcev (handlerjev), kar pomeni, da navaden razstavljavec ali začetnik, ki nima dovolj strokovnega znanja, tako rekoč ne more več zmagati (Vidic, 2008a). Sicer pa delo razstavljavca obsega veliko dela, kot je videti v ocenjevalnem krogu. Priprave na razstavo se začnejo že nekaj dni pred prireditvijo. Nekatere pse je treba urediti in skopati, seveda pa veliko kužkov skopa in uredi raje lastnik sam ter jih tudi pripelje na pasjo razstavo. Tam pa kužka prepusti izkušenemu razstavljavcu oz. handlerju. Razstavljavec mora poznati pasje vedenje in sporazumevanje, da lahko vodi psa. Poznati mora pasemske standarde in način njihovega razstavljanja, da jih seveda lahko uspešno predstavi sodnikom (Rozman, 2011). Delo razstavljavca je prikazano na sliki 5.

Slika 5: Klubski prvak Ch. All By Myself in klubska prvakinja Dakota (Slovenski ..., 2011)

2.5 PASJE ŠOLE

Začetek treniranja psov sega daleč v zgodovino. Kot vemo, so psi skozi zgodovino igrali pomembno vlogo v človeški civilizaciji. Pes je bil verjetno prva vrsta domačih živali. Človek in pes sta se naučila živeti in delati skupaj, s tem se je začelo prvo treniranje oziroma učenje psov. Zgodovina nam kaže, da je zgodnje treniranje psov povezano z delom, ki ga je pes opravljal. Delovni psi so se naučili ubogati ukaze svojih lastnikov in tako pomagali pri paši ovc ali goveda. Športni psi so bili trenirani za delo v gozdu ali na poljih, kot lovski pomočniki človeka. V nekaterih kulturah so bili psi trenirani za specifično delo, kot na primer: vlečenje sani, vleko vozov s hrano v vasi ali zaščito pred

divjimi živalmi. Ptičar je ena izmed najstarejših športnih pasem psov in je bil v mnogih deželah vzgojen za lov ptičev. Ta pasma psov je bila pogosto upodobljena na slikah, ki datirajo daleč v leto 1650. Lovske pasme psov običajno nakažejo, izvohajo, izbezajo ali prinesejo ptiče na kopnem ali v vodi. Pasma, ki sodijo v to skupino so: prinašalci, setri, španjeli, weimarinec in madžarski ptičar. Kot organizirana aktivnost, se je šolanje psov prvič pojavilo v 18. stoletju. Neuradna pasja tekmovanja in razstave so omogočile ustanavljanje pasjih klubov in organiziranih preizkušenj ter tekmovanj. Šolanje psov se je konec 18. in začetek 19. stoletja razvilo v organizirano dejavnost, in sicer najprej v Angliji, kjer se je odvijalo prvo uradno pasje tekmovanje. Veliko dogodkov se je odvijalo v lokalnih krčmah, ki so se jih domačini udeleževali in navijali za svojega favorita. Ravno ti organizirani dogodki so močno pripomogli k začetku šolanja psov, saj so se morali psi naučiti pravilnega obnašanja. Prvo večje tekmovanje se je odvijalo junija leta 1859, ki se ga je udeležilo kar 60 ptičarjev in setrov. V tistem času sta bili ti dve pasmi najbolj priljubljeni med lovskimi psi. Nekaj let kasneje so ustanovili državni komite NDCC (National Dog Club Committee), posledica tega pa je bila ustanovitev prvega uradnega pasjega kluba leta 1873 (Origins of dog training, 2011).

Šolanje psov je postalo še bolj organizirano in specifično v 20. stoletju, ko so šolanje psov začeli uvajati v vojski. Ob boku vojakov so psi služili že v prvi svetovni vojni, kjer so opravljali posebne misije. Zaradi specifičnosti nalog so morali biti psi izredno dobro pripravljani in dobro naučeni. Na žalost so v takratno šolanje velikokrat vključevali zelo ostre tehnike dresiranja (Origins of dog training, 2011).

Prvi sistematičen pristop k treniranju psov, ki bi pomagali slepi osebi, je bil zabeležen v letu 1780, in sicer v bolnišnici za slepe Les Quinze – Vingts v Parizu. Kmalu zatem, v letu 1788, je slepi izdelovalec cedil iz Dunaja svojega špica tako dobro naučil, da so ljudje velikokrat dvomili v to, da je resnično slep (History..., 2011).

Prva šola za pse vodnike slepih je bila ustanovljena v Nemčiji med prvo svetovno vojno z namenom povečati mobilnost veteranov, ki so v vojni ostali brez vida (Guide dog, 2011).

Šola poslušnosti se običajno nanaša na treniranje psa, posledično pa tudi njegovega vodnika, saj morata oba posedovati ustrezno znanje in se držati določenega obnašanja. Ta vrsta šolanja zajema veliko prvin od osnovnega treninga poslušnosti psa na ukaze kot so: »sedi«, »prostor«, »k nogi«, ... pa vse do višjih nivojev treniranja, ki jih morata pes in

njegov vodnik osvojiti za nastop na tekmovanjih, kjer so pomembni dodatni ukazi, dodatna natančnost in poslušnost. Da bi bil pes resnično poslušen, mora na vsak ukaz vodnika vedno pravilno reagirati. Pes, ki je končal šolo poslušnosti, ni nujno vedno poslušen. Dogaja se namreč, da pes uspešno konča tečaj, vendar kasneje ni več tako poslušen in se ne odziva na ukaze vodnika. Treniranje poslušnosti psa zna biti nenehen in razvlečen proces, ki je odvisen od psa, uporabljenih metod in tehnik ter ne nazadnje tudi veščosti in razumevanja tako trenerja kot tudi vodnika. Šola poslušnosti je pogosto predpogoj ali sestavni del višjih nivojev šolanja. Samo šolanje psa lahko izvaja kdorkoli: trener, lastnik ali prijatelj. Običajno oseba, ki skrbi in živi s psom, sodeluje in trenira psa, ker je to oseba, ki bo psu dajala ukaze. Odnos in zaupanje med vodnikom in psom sta zato zelo pomembna za uspeh (Obedience training, 2011).

Tečaji za pse so najprimernejša dejavnost, kjer se zavedamo, kaj vse obsega odgovorno skrbništvo in kako pomembna je naša vloga pri vzgoji psa. Še zlasti velja za skrbnike tako imenovanih družinskih psov, ki ponavadi od svojih ljubljencev ne pričakujejo nobenih večjih težav in so prepričani, da ga bodo s tem, ko bodo lepo skrbeli zanj in ga imeli radi, socializirali in vzgojili. Vendar tudi njihov kuža potrebuje vzgojo. Marsikdo se po pomoč v pasjo šolo zateče šele, ko ugotovi, da s psom ne gre vse gladko in po pričakovanjih (Zahariaš, 2011).

Kar nekaj časa pa je minilo, da so tudi v Sloveniji začeli z malimi pasjimi šolami, kjer poučujejo kužke starosti od 4 do 9 mesecev. Z mladiči ali mladimi psi so se sprva ukvarjali le v nekaterih kinoloških društvih, kmalu pa so začele nastajati nove male pasje šole (Vidic, 2008b).

Čeprav smo dognali, kako pomembno je pravilno delo z mladim psom, to še zdaleč ne pomeni, da bomo za vsakega porabili enako truda, znanja ali volje (Bonač, 2009). Programi teh šol so zelo različni in prilagojeni predvsem strokovnemu znanju in pogledom ljudi, ki vodijo tečaje. So šole, kjer pripravljajo pse za poznejše šolanje v tako imenovanih tečajih osnovnega šolanja. V mali šoli je potrebno pse predvsem socializirati. Vse več je skrbnikov, ki se zaveda, da je pomembno pravilno delo z mladim psom, zato je zadnja leta v šolah pravcati naval. V šolah, kjer je na prvem mestu zaslužek, seveda sprejmejo toliko učencev, kolikor se jih pač prijavi. Uspešno opravljeno osnovno pasjo šolo bi moral imeti vsak pes, ki živi v urbanem okolju in ima stik s socialnim okoljem.

Osnovno poslanstvo malih šol bi moralo biti v tem, da pasje skrbnike naučijo (Vidic, 2008b):

- pravilnega ravnanja pri odzivanju njihovega psa na zunanje dražljaje,
- da bo njihov mlad kuža doživel vse izkušnje, s katerimi se bo srečeval v življenju,
- da bodo njegove življenjske izkušnje pozitivne in bo povsem miroljuben do ljudi in živali.

Se pa v pasjih šolah ne zavedajo, da ni dovolj, če psa naučijo vaj poslušnosti in ga s tem pripeljejo do uspešno opravljenega izpita. V šolah bi morali tudi odpravljati oz. obvladovati različne oblike nezaželenega vedenja psov. Preden se odločimo za pasjo šolo, moramo poizvedeti, kakšni ljudje poučujejo v njej, saj gre nekaterim pasjim šolam samo za zaslužek, tečaje pa vodijo ljudje brez ustrezne licence, ki jo lahko izdajo le na Kinološki zvezi Slovenije (Vidic, 2008a).

2.6 AGILITY

Agility je sposobnost hitrega, lahkega premikanja z dobro koordinacijo. Med pasjimi športi je najbolj priljubljen, saj je razširjen po vsej Sloveniji, na tekmovanjih pa sodeluje tudi do 150 vodnikov in psov. V agilitiju sodelujejo psi različnih pasem, ne glede na velikost, lahko sodelujejo tudi mešanci (Vidic, 2009b).

Agility je rekreacija in zabava tako za psa, kot za vodnika. Idealen je za pridobivanje in vzdrževanje kondicije obeh ter pripomore k utrjevanju navezave med vodnikom in psom (Spadafori, 2007).

Da bi agility lahko demonstrirali, uporabljajo poligon z različnimi ovirami (Wall, 2011). Pri tem vodnik in pes skupaj premagujeta različne ovire. Vodnik teče ob psu in ga usmerja s poljubnimi slišnimi in vidnimi znaki. Cilj je čim bolj natančno in hitro premagati vse (v naprej določene) ovire (Spadafori, 2007). Pes se mora naučiti spremljati lastnika, ki mu daje napotke. Ne sme brezglavo tekati po poligonu. Za kakršenkoli šport se morajo psi lepo vesti in znati ubogati ukaze, kar je pri tej vadbi še posebno izrazito. Agility je zabava,

vendar zelo disciplinirana. Agility pomaga psom razviti dobro ravnotežje in nadzor nad svojim gibanjem. Mišice in srce postaneta močnejša, prav tako pa se naučijo kontrolirati različne dele svojega telesa. Psi z agilityem pridobivajo tudi na samozavesti, kakor tudi med športom ali zabavo (Wall, 2011).

Psi vzgojeni za agility so povečini dinamični, zdravi in neproblematični, saj velja: utrujen pes ni problematičen pes in z agilityem lahko nedvomno "pokurimo" odvečno energijo našega psa, ki se je ne uspemo znebiti na običajnih dnevnih sprehodih. Tekmovanj se lahko udeležujejo rodovniški ali nerodovniški psi, kvalifikacij za svetovna prvenstva pa le psi z rodovnikom. Psi so po velikosti (glede na plečno višino) razvrščeni v tri kategorije (Komisija za agility pri KZS, 2011):

- S (small) za pse s plečno višino pod 35 cm,
- M (medium) za pse s plečno višino med 35 cm in 43 cm,
- L (large) za pse s plečno višino 43 cm in več.

S tem je zagotovljeno, da psi skačejo primerno visoke skoke (slika 6). S psom lahko začnemo tekrovati, ko dopolni 15 oz. 18 mesecev (odvisno od države), pri starosti vodnikov ni omejitev. Zgodovina agilitya sega vse do prve predstavitve v Veliki Britaniji v sedemdesetih letih. Po tem se je hitro razširil tudi v tujino z velikimi tekmovanji po vsem svetu. Prvi široko dokumentiran pojav agilitya je bila zabava na pasji razstavi leta 1978. John Varley je dobil nalogo, da naredi točko za zabavo gledalcev, kombinacijo med poslušnostjo psa in skladnim tekmovanjem. Skupaj s trenerjem sta predstavila poligon s skakalnim stilom podobno nečem iz jahalnega sveta, da bi demonstrirala naravno hitrost in gibčnost psov. Veliko ovir, prepoznavnih sodobnim vodnikom, je bilo že predstavljenih na prvi predstavitvi. Zaradi hitrosti, izzivov in spretnost, ki jih pes potrebuje za izvajanje agilitya, je ta panoga zelo hitro pritegnila veliko lastnikov psov. Ljudje so z užitkom gledali tekmovanja in marsikdo si je resnično želel, da bi lahko nastopal tudi s svojim psom. Panoga se je tako hitro širila, da se je že v letu 1979 kar nekaj pasjih šol ukvarjalo s poučevanjem psov in lastnikov (Wall, 2011).

Slika 6: Agility (Cerar in Šolar, 2010)

2.7 IZBIRA PSA

Odločitev za nakup psa, mešanca ali rodovniškega, naj bo vedno skrbno pretehtana. Preden se dokončno odločimo za nakup psa, se moramo zavedati, da mu moramo ponuditi, kar pes resnično potrebuje in ne tisto, kar mi menimo, da potrebuje. Pred nakupom psa je nujno, da svoje življenjske navade primerjamo s karakterjem oz. značajem psa (Falappi, 2002). Že nekaj desetletij je pes predvsem v razvitih državah hišna žival, spremljevalec in družabnik, ki deli življenje s svojimi ljudmi. Iz gospodarsko koristne živali je postal hišni ljubljenec, družinski član, zanj njegovi skrbniki naredijo vse enako, kot bi zase in za druge družinske člane (Taylor in Scott, 1989). Pes je med vsemi živalmi človekov najzvestejši spremljevalec in sopotnik, predvsem ker mu je brezpogojno naklonjen in pripravljen slediti kamorkoli (Marinšek in Tušak, 2007).

2.7.1 Iskanje informacij

Za človeka kot tudi psa je zelo pomemben dotik in, če žival odrašča ob pomakanju le tega, je njena osebnost lahko močno motena. Zato je potrebno močno razmisliti, kje kupiti psa. Sami sicer lahko nadzorujemo zadnjo tretjino obdobja socializacije, od vzreditelja pa je odvisno ali bodo kužki prvih osem tednov odraščali v najboljših možnih razmerah (Fogle in Holden, 2009).

Ko je potreba po psu zaznana, oseba potrebuje primerne informacije, da zadovolji potrebe po nakupu psa. Stopi v stopnjo iskanja informacij, pri kateri v svojem okolju raziskuje in pridobiva primerne podatke za pravilno razumsko odločitev (Reš 2008).

Podatke potrebne za izbiro psa najdemo na različne načine (Fogle in Holden, 2009):

- Ustno izročilo – pogosto je najbolje, če nam nekdo priporoči leglo osebno na dober, zanesljiv, star način. Zgodi se, da je kakšen znanec pripustil psico, saj želi nadaljevati njeno linijo. Sicer so amaterji, a leglo vzredijo z veliko mero ljubezni, kužki pa so dobro socializirani.
- Spletne strani vzrediteljev. Je veliko dobrih vzrediteljev, ki so včlanjeni v pasemske klube, seveda pa obstajajo tudi sumljive spletne strani.
- Oglasi v časopisih. Ponavadi se dobri vzreditelji zanašajo na svoj sloves in kužke lahko prodajo že prek ustnega izročila (ne pa vedno). Najboljši vzreditelji imajo prave čakalne liste, zato jim nikoli ni treba oglaševati legla. Ponavadi se je treba paziti oglasov v časopisih, kjer oglašujejo »čistokrvne pse brez rodovnika«.
- Oglasi na klinikah. So ponavadi pravi kraj za iskanje. Dobri veterinarji mogoče poznajo vsaj enega od staršev, zato lahko povedo, kakšne zdravstvene težave čakajo mladičke. Seveda poznajo tudi vzreditelja oz. prodajalca.
- Zavetišče za živali. Tudi tu najdemo lepe, zdrave pse, od čistokrvnih do križancev in od mladičkov do odraslih psov.
- Obisk pasjih razstav, kje lahko vzreditelje tudi osebno spoznamo.
- Pasja tekmovanja.
- Pasemski klubi, kjer bodo z veseljem pomagali z odgovori na vprašanja o sami pasmi in o vzrediteljih doma in v tujini.
- Kinološka zveza Slovenije KZS, kjer lahko dobimo podatke o slovenskih psarnah in vzrediteljih ter o napovedanih leglih.

- Informacije lahko poiščemo tudi pri ljudeh, ki imajo neposreden stik s psi: pasji frizer, poklicni sprehajalci psov, pasji sodniki, veterinarji, vodje šolanja v pasjih šolah itd.
- Ustrezna literatura (spletni forumi, strokovne knjige in revije).

Na iskanje informacij vplivajo individualne razlike vsakega posameznika, kjer se pokaže njegova osebnost in želja po najboljši izbiri psa (Reš, 2008).

2.7.2 Izbira in nakup

Zaradi velikega števila različnih pasem je treba psa izbrati previdno, upoštevati moramo naš način življenja, želje in sedanje ter prihodnje okoliščine. Razmisliti moramo o prednostih in pomanjkljivostih spola, tudi o argumentih za kastracijo in sterilizacijo in proti njima. Sledi tudi odločitev ali se odločimo za čistopasemskega kužka ali mešančka (Fogle, 1997).

Kupec je postavljen pred izbiro in odločitev glede:

- Čistopasemski pes. Preden se odločimo za določenega čistopasemskega psa, postavimo kar nekaj vprašanj. To je ali želimo imeti majhnega psa, dolgodlakega ali ga želimo razstavljati. Vsaka pasma ima svoje določene lastnosti in posebnosti, ki jih njeni pripadniki bolj ali manj podedujejo. Če želimo kužka, katerih vzreja je težja, potem je ponavadi tudi cena višja, npr. angleški buldog (Taylor in Scott 1989).
- Majhen ali velik kuža. Majhni psi sicer pojedjo manj, vendar so lahko glede hrane zelo izbirčni. Cena malih psov je ponavadi višja. Za potovanja z večjimi psi potrebujemo večji avtomobil ali večjo kletko za prevoz. Ko se odločimo za potovanje z malim psom, lahko vse potrebno zložimo v avtomobilski prtljažnik, psa pa položimo v manjši boks in ga pripnemo na zadnji sedež. Ponavadi je majhen kuža v očeh drugih ljudi neškodljiv, pa naj bo to v blagovnem centru ali pa pod mizo v gostilni (Vidic, 2009a). Velik pes zavzema veliko prostora, kar je še

posebno problem v majhnih stanovanjih. Veliki psi običajno pojedjo več, vendar so običajno manj izbirčni (Fogle, 1997).

- Izbira pasme. Pasem je zelo veliko, več kot 400 različnih in vsaka ima določene značilnosti. Pasemske lastnosti moramo temeljito prebrati in si postaviti kar nekaj vprašanj – temperament, velikost, potrebe. Prav tako se ne moremo odločiti za neko pasmo samo zato, ker imajo takega psa prijatelji, nam je všeč po videzu ali si ga želi eden od otrok. Vsaka pasma je poglavje zase, znotraj vsake pasme pa je poglavje zase tudi posamezen pes (Klever, 1991).
- Mladič ali odrasel pes. Pri nakupu mladička imamo kar nekaj prednosti: so ljubki, prijazni in se nasmehnemo že ob pogledu nanje. Mladiček je popolnoma prepuščen novemu lastniku, je zelo dojemljiv za nova vedenja, strahu pa še ni razvil. Ta čas imenujemo obdobje socializacije (Fogle in Holden, 2009). Odrasel kuža je pogosto cenejši kot mladiček oz. je lahko celo zastonj. So celo cenejši za vzdrževanje, ker so takšni psi že preživeli številna cepljenja in so navajeni na sobno čistočo (Spadafori, 2007).
- Samca ali samico. Veliko ljudi se vse več odloča za psičko, ker so bolj vodljive, manj so nagnjene k potepanju, po drugi strani pa se psičke med seboj veliko težje prenašajo. Slaba stran psic je tudi njihov reproduktivni cikel dvakrat na leto. Za ljudi, ki še niso imeli psa in so še brez izkušenj, so bolj primerne psice (Vidic, 2009b).
- Ljubitelji samcev trdijo, da so psi stanovitnejši od psic, so bolj gospodovalne narave, zato jih je težje učiti. So trdnejšega značaja in radi se šopirijo. Samci so ponavadi večji in fizično močnejši. Značilno zanje je tudi, da svojega revirja ne zasedajo niti pol toliko brezkompromisno kot psice. Za samčka je bolj kot čuvanje revirja pomembna psička, ki jo bo zagledal. Kako se bo samec razumel z drugim samcem, pa je odvisno od okoliščin in temperamenta psov. Samca sta lahko več let velika prijatelja pa se vseeno zelo resno spopadeta in to lahko samo zaradi malenkosti, a sta že naslednji dan prijatelja. Ko pa se spopadeta dve psici, nikoli več nista prijateljici (Vidic, 2007).

- Čistokrven kuža z rodovnikom ali brez rodovnika. Če kupimo čistokrvnega psa, moramo dovolj globoko seči v žep. Bolj ko je redka kakšna pasma in bolj ko je zapletena vzreja, dražji so mladiči. Vendar pa je treba objasniti, da ima dober vzreditelj veliko stroškov. S samico potuje tudi na stotine kilometrov, da pride do primerne plemenjaka. Veliko denarja porabi za pravilno prehrano, za preventivne zdravstvene posege (cepljenja, slikanje kolkov, komolcev, pregledi oči, ...), plačuje klubsko članarino, obiske pasjih razstav (Klever, 1991). Če kupimo rodovniškega čistopasemskega psa, moramo dobiti listino o njegovem poreklu, tako imenovan rodovnik, ki ga v Sloveniji izda Kinološka zveza Slovenije. V rodovniku so vpisani starši, stari starši in prastarši. Pri nekaterih pasmah psov je potrebno rentgensko slikanje kolčnih sklepov (še posebej pri večjih pasmah). V okviru Kinološke zveze Slovenije veljajo strogi kinološki predpisi. Če kakšen pes nima papirjev, ni čistopasemski oz. ga ne štejemo za rodovniškega psa, četudi je lep predstavnik svoje pasme (Falappi, 2002). Ponavadi prodajalec takih kužkov obrazloži, zakaj žival nima rodovnika s tem, da je bilo v leglu sedem kužkov, vendar jih je samo šest dobilo rodovnik. So pa bolj strokovni odgovori, npr. da je bilo to prvo poizkusno leglo. Vendar je vprašanje zakaj taka oseba s kužkom ni dobila vzrejnega dovoljenja – slabi kolki, oči, karakter, ni lep predstavnik take pasme itd (Bizilj, 2011).

2.7.3 Preprodajalci psov

V Sloveniji ni nadzora nad uvozom živali vprašljive kakovosti, zato so iz vzhodnoevropskih držav uvožene živali pogosto bolne, dokumenti pa ponarejeni. Veterinar in kinolog Jože Vidic je že večkrat dejal, da preprodajalci s psi, po navadi z mladiči, delujejo mimo Kinološke zveze Slovenije, saj preprodajajo predvsem pse brez rodovnika (torej uradno niso pasemski). Takšni psi so največkrat uvoženi iz Slovaške in Češke. Obenem je tudi opozoril vse, ki si nameravajo omisliti psa, naj ga ne kupujejo pri trgovcu s psi, ampak naj kupijo pri vzreditelju, ki vzreja pse po predpisih, sprejetih na kinološki zvezi (Stojiljković in Ščuka, 2009).

Trgovci s psi se zavedajo dejstva, da je pes edini prijatelj, ki ga lahko kupimo za denar. Trgovci dobijo mladiče predvsem na Madžarskem, Češkem in Slovaškem, ponavadi v tako imenovanih farmah, ki so bile v času socializma hlevi za domače živali (govedo, prašiči). Po neuradnih podatkih Slovenci vsako leto pri trgovcih kupimo okoli dva tisoč pasjih mladičev. Prevladujejo pa mali čistokrvni družinski psi. Zakaj pa se kužki še vedno tako dobro prodajajo? Zato ker je pes pri trgovcu cenejši, dobimo pa ga lahko v nekaj dneh (Vidic, 2008a).

Ti psi so običajno skoteni pri rejcih, ki za svoje živali ne skrbijo dobro v t.i. puppy mills. V teh tovarnah mladičev ni poskrbljeno za zdravstvene razmere, tako se mladiči že kmalu po rojstvu okužijo z različnimi boleznimi. Mladiči so kmalu po rojstvu odvzeti materam in jih nato pošljejo na dolgo pot, ki še poveča stres živali. Taki mladiči praviloma kmalu po prihodu v nov dom zbolijo (Šedlbauer, 2010).

Če psa ne kupimo pri vzreditelju, obstaja verjetnost, da kupimo psa iz tako imenovane farme mladičev. Število takih psarn raste tudi pri nas: skrbniki več kot dveh psic praviloma ne izpolnjujejo pogojev, da vzredijo zdravega, socializiranega, psihično stabilnega mladiča (Pahovnik, 2003b).

Glavne lastnosti, po katerih prepoznamo preprodajalca psov so (Urek, 2011):

- pogosto prodaja pse brez rodovnika oz. ponuja pse z ali brez rodovnika,
- obljubi, da bo priskrbel točno takšnega psa, kot ga želimo,
- ima na razpolago več različnih pasem,
- običajno nima doma matere mladičev, ki jih prodaja,
- ne želi odgovarjati na vprašanja, povezana z materjo mladičev,
- prav tako tudi ne na vprašanja glede cepljenja in razglistenja,
- ne zahteva informacij v kakšnem okolju bo pes živel,
- želi, da psa čim prej plačamo in odpeljemo,
- po nakupu se ne oglašča na telefonske klice,

- ne želi pomagati, če po nakupu pes zboli.

Preprodajalci želijo kar najbolj varčevati. Zaščitnega cepljenja ne poznajo niti za psice niti za njihov naraščaj. Prav tako varčujejo pri hrani. Običajno se mladiči mučijo v veliko preozkih lesenih kletkah, apatično tekajo sem ter tja, največkrat v kleti ali pa v predelani kopalnici, vsekakor pa v temi, tako da jim ni do lajanja in cviljenja. Človeške naklonjenosti niso deležni nikoli. Nihče jih ne pelje na sprehod, nihče se z njimi ne igra in jih ne vzgaja (Pahovnik, 2003a).

Mali rejci organizirajo prodajo mladičev na lastno pest. Skrite v poslovne torbe, privezane pod sedeži ali stlačene v predalček na armaturni plošči jih kot mladičke v osebnih avtomobilih pretihotapijo čez mejo. Cilj teh tihotapcev so po možnosti čim bolj obljudena prizorišča. Pogosto ponujajo svoje živo blago na počivališčih ob avtomobilskih cestah in v nakupovalnih središčih, še raje pa na kakšni dovozni cesti, ki pelje na pasjo razstavo. Ko popoldne temperatura precej naraste, se poveča tudi možnost prodaje. Marsikateri ljubitelj namreč z mladiči sočustvuje in ne more gledati, kako se živali mučijo, pa jih zato enostavno kupi (Pahovnik, 2003b).

3 MATERIAL IN METODE

S pomočjo ankete sem poskušala priti do dejanski podatkov o razlogih za nakup psa, vendar sem želela istočasno preveriti še splošno razgledanost anketirancev, poznavanje kinologije, iznajdljivost pri iskanju informacij, ki so jih potrebovali, da so se odločili za določeno pasmo oziroma za mešančka.

Anketni vprašalnik je v osnovi razdeljen na štiri tematske sklope. V prvem delu sem skušala ugotoviti koliko anketirancev je že slišalo ali se udeležilo pasjih razstav, tekmovanj, kakšno je njihovo poznavanje malih pasjih šol, kinoloških društev in klubov za pasme. V drugem delu me je zanimalo predvsem ali imajo anketiranci pasemskega psa ali mešančka ter kako so prišli do njega oziroma, kje so ga dobili/kupili. Bistvo tega drugega dela je slonelo na dejavnikih, ki so bili odločilni za nabavo psa. V tretjem delu ankete sem se osredotočila le na tiste anketirance, ki imajo rodovniškega psa in ob tem preverjala, kakšna je njihova osveščenost glede pomanjkljivosti, ki izhajajo iz nakupa rodovniškega psa. Ker nakup ali posvojitvev psa ni lahka odločitev in terja veliko raziskovanja in odločanja ter odrekovanja, sem se v četrtem delu odločila, da anketirance povprašam, kako so prišli do informacij, ki so kasneje odločilno vplivale na to, da so se odločili za psa, ki ga trenutno imajo.

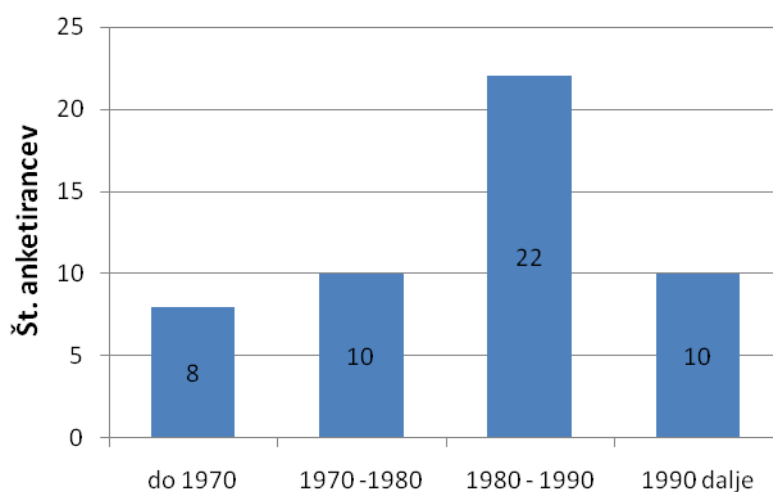
Anketo je vsak posameznik izpolnjeval individualno. Ankete sem razdelila na posamezne lokacije. Nekaj sem jih razdelila pasji frizerki, kamor vozijo ljudje svoje kužke ostriči ter v pasjo trgovini, kjer sama delam. Nekaj anket sem pa poslala tudi elektronsko. Ciljna skupina so bili lastniki psov, ne glede na starost, spol, prebivališče in koliko psov imajo v lasti. Anketne podatke sem zbirala od septembra 2010 do januarja 2011.

Od prejetih 57 izpolnjenih vprašalnikov sem jih morala, po temeljitem pregledu, odstraniti 7, ker niso bili ustrezno izpolnjeni oziroma so bili izpolnjeni pomanjkljivo.

4 REZULTATI IN RAZPRAVA

4.1 STAROSTNA STRUKTURA

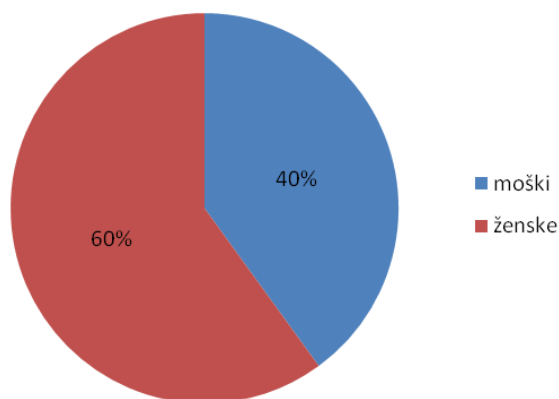
Anketiranci so bili različne starosti. Iz slike 7 razvidno, da je največ anketirancev rojenih med letoma 1980 in 1990. Druga in četrta starostna skupina imata enako število anketirancev. Najmanj jih to je bilo rojenih pred letom 1970. Pri tem velja omeniti še, da je bil najstarejši anketiranec rojen v letu 1954, najmlajši pa v letu 1999.

Slika 7: Starostna struktura anketirancev

4.2 STRUKTURA PO SPOLU

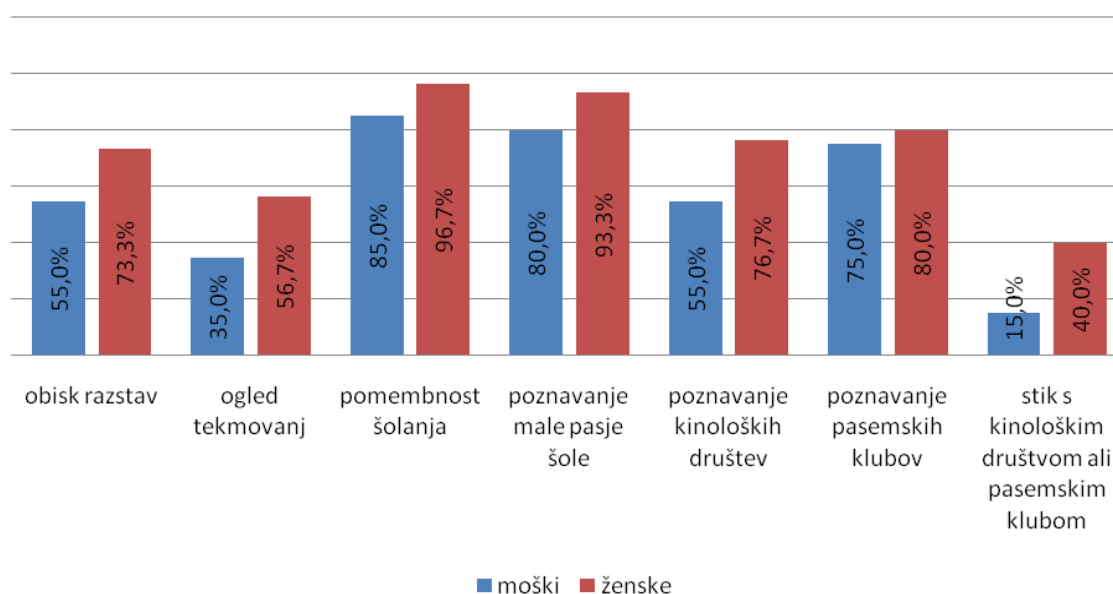
Med anketiranimi je bilo 60 odstotkov žensk, kar pomeni 30 anketirank in 40 odstotkov moških, kar pomeni 20 anketirancev (slika 8).

Slika 8: Razmerje med anketiranci ženskega in moškega spola

4.3 OCENA POZNAVANJA KINOLOGIJE

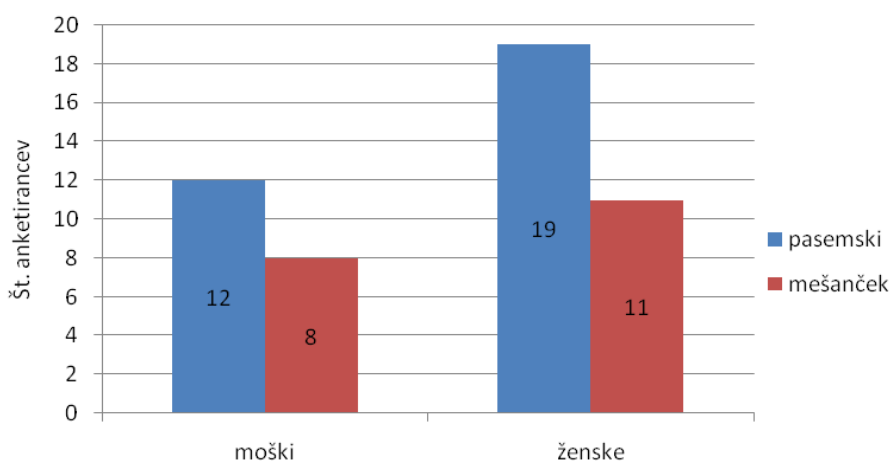
Kar se tiče poznavanja kinologije, od male pasje šole, kinoloških društev, klubov za pasme in vse do vzpostavitve stikov s kakršnim koli društvom ali klubom, so ženske bistveno boljše poznavalke (slika 9). To se kaže pri odgovorih na vsa vprašanja, zastavljena anketirancem. Iz slike 9 je razvidno tudi koliko odstotkov žensk in moških si je že kdaj v življenju ogledalo pasjo razstavo, tekmovanje šolanih psov in agility ter koliko jih je že slišalo za malo pasjo šolo, ki je temelj za pravilno vzgojo in socializacijo pasjega mladiča. Tudi v tem so ženske bolj razgledane in poučene kot moški.

Slika 9: Ocena poznavanja kinologije

4.4 PASEMSKI PES ALI MEŠANČEK?

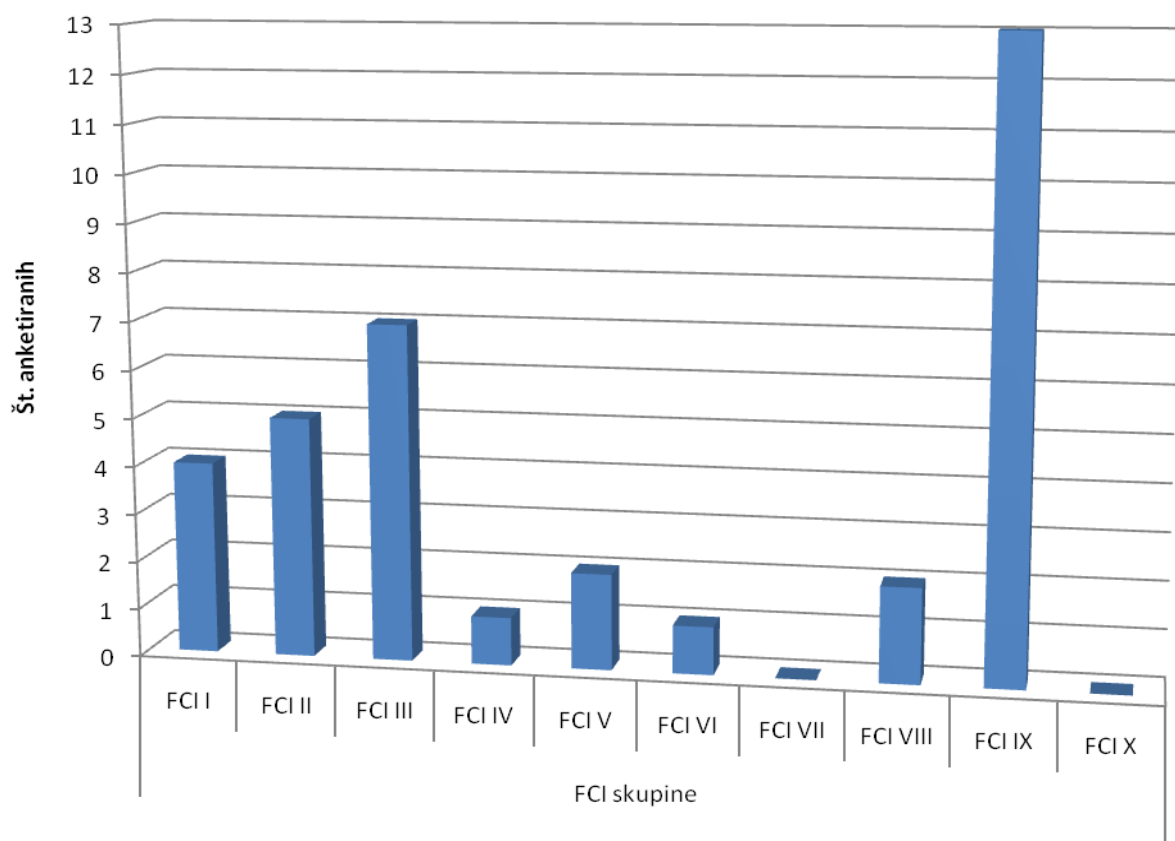
Slika 10 nam prikazuje koliko anketirancev ima za hišnega ljubljjenčka psa mešančka ali pasemskega psa. Pri moški se je za pasemskega psa odločilo 12 anketirancev, kar predstavlja 60 odstotkov moških anketirancev. Pri anketirankah predstavlja ta odstotek dobrih 63 %. Ob teh podatkih ne moremo trditi, da je odločitev za pasemskega psa kakorkoli odvisna od spola.

Slika 10: Število lastništev pasemskih psov in mešančkov glede na spol

4.5 PASMA KOT DEJAVNIK ZA IZBIRO PSA

Iz slike 11 lahko vidimo, da so najbolj priljubljene pasme pri anketirancih tiste, ki sodijo v deveto FCI skupino, ki zajema pasme psov za družbo in spremstvo. Največ psov v tej skupini je bilo šest živali pasme mops, sledili so trije maltežani in po dva francoska buldoga in kitajska gola psa. Tretja FCI skupina pasem (terierji) je za skoraj polovico manj številčna, v skupini pa prevladuje višavski terier.

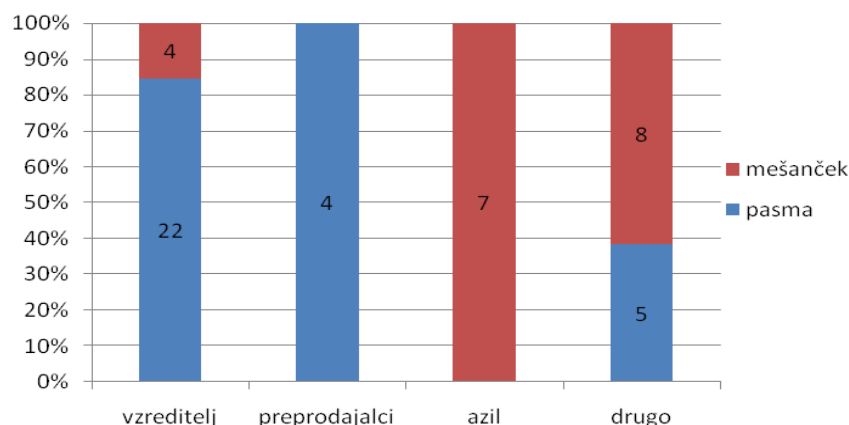

Slika 11: Struktura pasemskih psov, razvrščenih po skupinah pasem FCI

4.6 VIR NABAVE PSA

Anketiranci so se po večini odločali za nabavo psa pri vzrediteljih. Kot prikazuje slika 12, je kar 26 anketirancev svojega psa dobilo ali kupilo od vzreditelja, kar je več kot polovica vseh. Od tega jih je 22 pri vzrediteljih vzelo pasemskega psa, štirje pa mešančka.

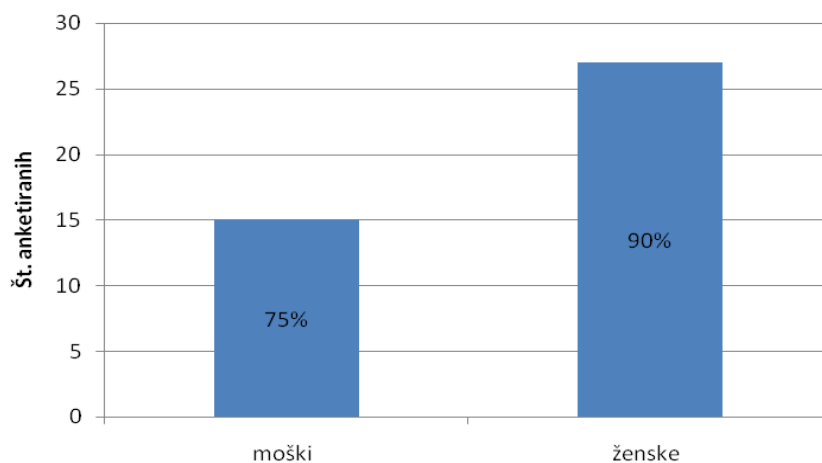
Štirje izmed anketirancev so se odločili za nakup pasemskega psa pri preprodajalcih in skoraj vsi so kot razlog navedli, da je nakup takega psa pri preprodajalcih bistveno cenejši. Iz azila so anketiranci jemali le mešančke, kar je verjetno posledica dejstva, da v azil le redko zatava kakšen pasemski pes. Pet izmed anketirancev je svojega pasemskega psa dobilo na drug način. Najpogosteje prevladuje odgovor, da so ga dobili od prijateljev ali znancev. Iste razloge so navedli tudi vsi tisti, ki so iz drugih virov dobili svojega mešančka.

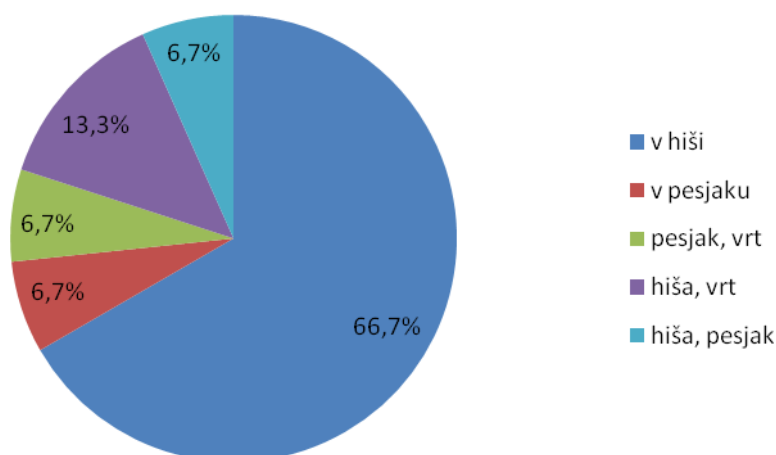
Slika 12: Vir nabave psa

4.7 STATUS PSA V DRUŽINI

Pri veliki večini anketirancev ima pes mesto družinskega člana, pri 15 moških in 27 ženskah (slika 13). V veliki večini primerov pes živi z lastniki v stanovanju oziroma v hiši, in sicer v več kot 66% (slika 14). S 13 % (slika 14) sledijo anketiranci, ki imajo svojega psa v hiši in na vrtu. Na tretjem mestu z nekaj več kot 6 % so lastniki, ki imajo svojega hišnega ljubljence samo v pesjaku ali pa v pesjaku in na vrtu ter lastniki, ki svojemu ljubljencu omogočajo življenje z njimi v hiši ter v pesjaku. Pri tem vprašanju je bilo možnih več odgovorov in niti eden izmed anketirancev ni navedel, da njihov pes živi na verigi. To dejstvo zgovorno govori o tem, da ljudem njihovi hišni ljubljenci veliko pomenijo in z njimi ravnajo spoštljivo.

Slika 13: Ravnate s psom kot da je družinski član?

Slika 14: Kje živi vaš pes?

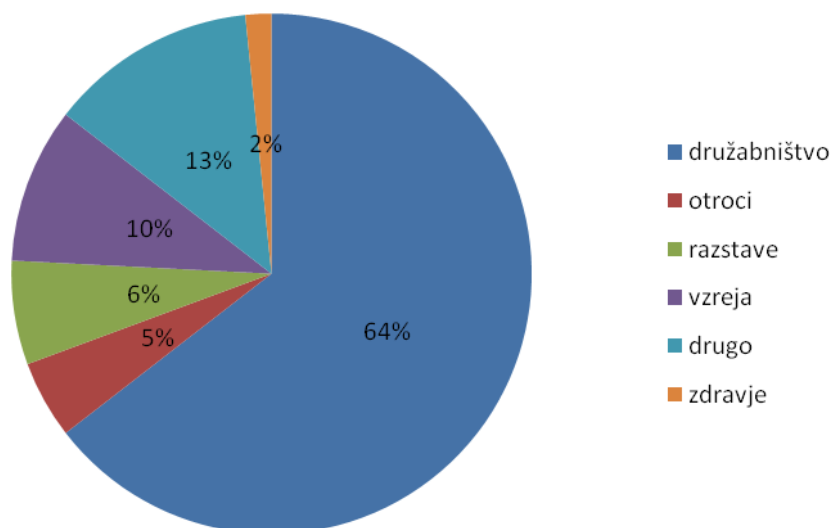
Rezultati te analize so podobni tistim, ki jih navaja Vidic (2008c). Pes ima čedalje večjo vlogo družinskega člana, ob tem pa opozarja, da mora pes vedno ostati le pes in da ga ne smemo počlovečiti, vsaj ne toliko, da bi povzročili škodo sebi ali njemu. Ta nevarnost obstaja posebno pri malih psih.

4.8 RAZLOGI ZA ODLOČITEV O LASTNIŠTVU PSA

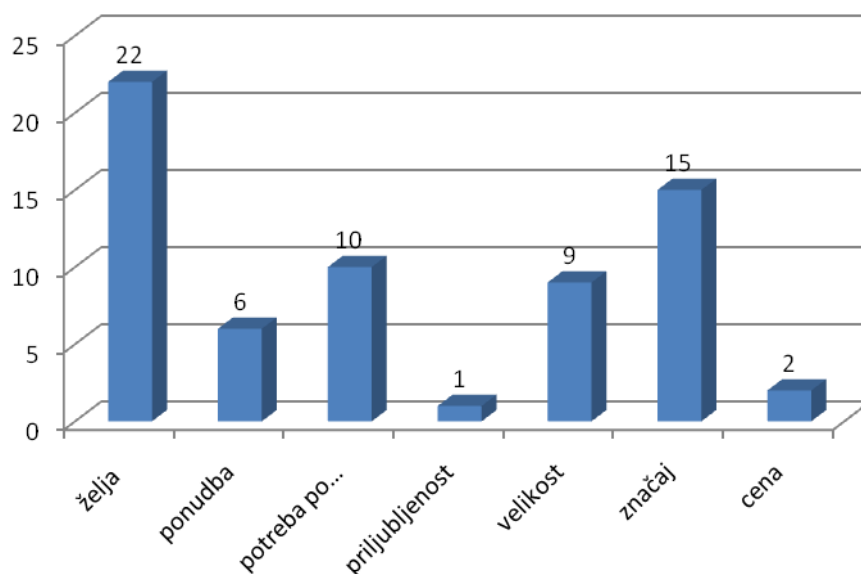
Razlogov, zakaj bi si človek omislil psa, je ogromno in se razlikujejo od posameznika do posameznika. Da bi anketirancem olajšala odgovarjanje na vprašanje, kakšen je bil vzrok nabave/posvojitve psa, sem zapisala 5 najbolj verjetnih odgovorov, med katerimi so lahko izbirali. Kdor se ni našel v nobenem izmed njih je imel možnost, da kot odgovor označi drugo.

Več kot 60 odstotkov vprašanih se je odločilo za lastništvo psa predvsem zaradi družbe (slika 15). Sledijo vzreja in razstave z desetimi oziroma šestimi odstotki. Zanimivo je dejstvo, da se je zaradi otrok za psa odločilo le 5 % vprašanih anketirancev. Vidic (2008a) trdi, da so ravno otroci tisti, zaradi katerih se ljudje v največji meri odločajo za nabavo psa. 13 % vprašanih je za možni odgovor navedlo drugo, kjer prevladujejo predvsem trenutne in ugodne ponudbe s strani prijateljev ali sorodnikov. V to skupinico spadajo predvsem

anketiranci, ki si niso želeli, oziroma niso razmišljali o nabavi pasjega hišnega ljubljénčka, vendar so ga kljub temu radi volje sprejeli v svoj dom. Slika 16 kaže, da si je samo 10% lastnikov nabavilo psa zaradi potrebe po, bodisi čuvaju, družabniku ali dokazovanju statusnega položaja.

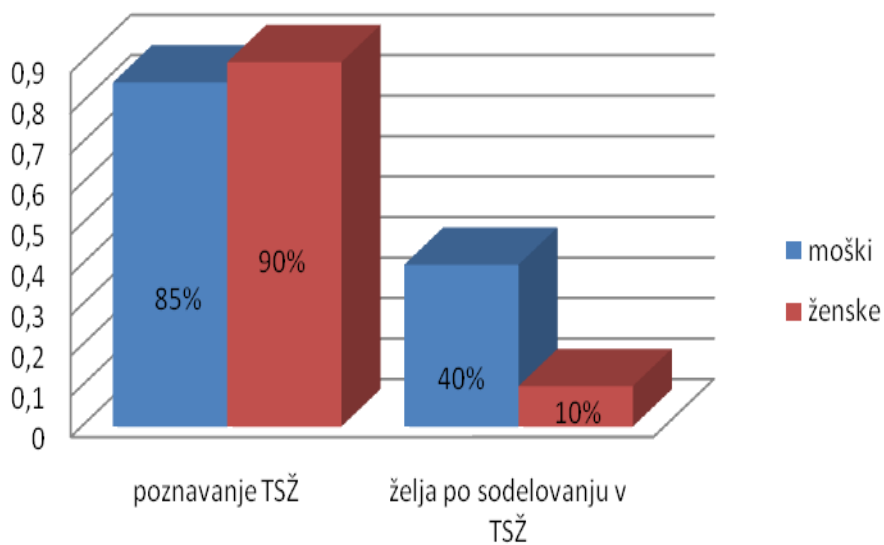
Slika 15: Razlog za nabavo psa

Slika 16: Prevladujoč dejavnik pri odločitvi o nabavi določene pasme psa

4.9 TERAPIJA IN AKTIVNOSTI S POMOČJO ŽIVALI

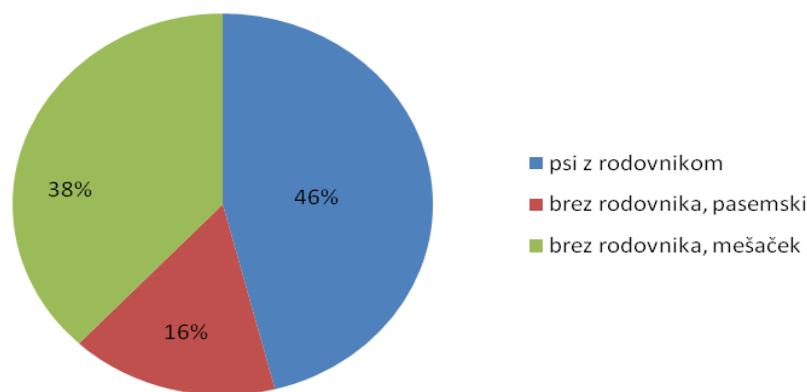
Analiza podatkov o terapiji s pomočjo živali je pokazala, da je za to vrsto terapije slišalo 90 odstotkov žensk in 85 odstotkov moških anketirancev (slika 17). Zanimivo pa je, da imajo bolj izrazito željo po sodelovanju v tovrstni terapiji moški.

Slika 17: Poznavanje obstoja in želja po sodelovanju pri terapiji s pomočjo živali (TSŽ) glede na spol

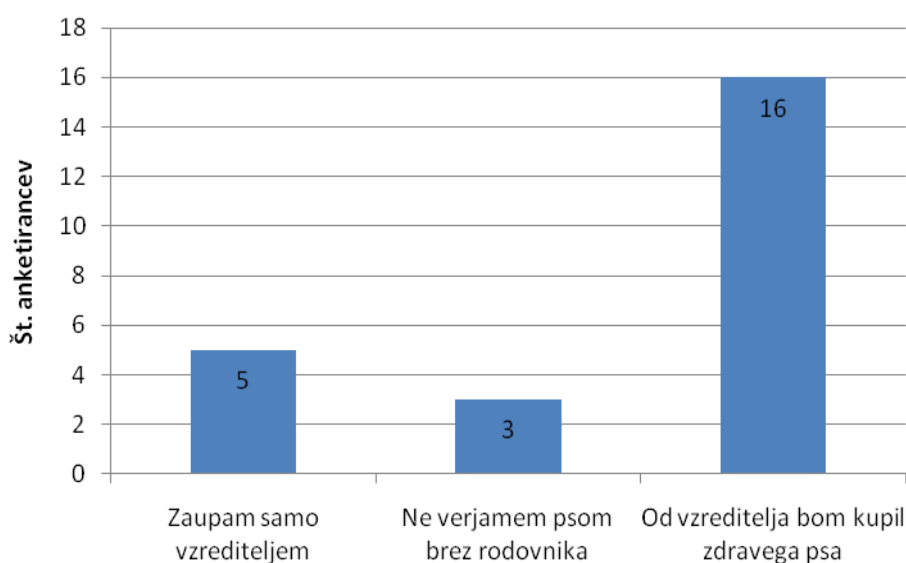
4.10 RODOVNIŠKI ALI BREZ RODOVNIKA

Slika 18 prikazuje delež pasemskih psov z ali brez rodovnika ter delež mešančkov.

Slika 18: Delež psov z in brez rodovnika

Največkrat so ljudje kupovali pasemske pse z rodovnikom, delež teh je skoraj 50 odstoten. Sledijo ljudje, ki prisegajo na mešančke, saj se je 38 odstotkov odločilo za njih. Na zadnjem mestu so pasemski psi brez rodovnika. Ta slika nam prikazuje, da ljudje še vedno prisegajo na pasemske pse, ki imajo potrjen rodovnik, saj so lahko le tako prepričani, da bodo resnično dobili psa, ki si ga želijo. To dejstvo nazorno prikazuje slika 19.

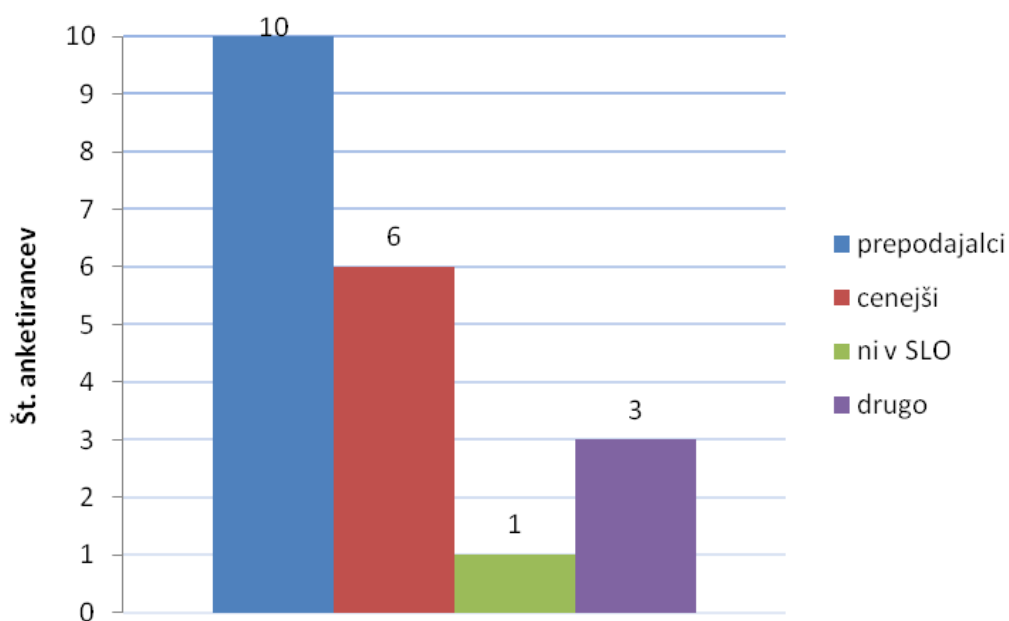

Slika 19: Razlogi za nakup rodovniškega psa

Kot je razvideno iz slike 19 so se za nakup rodovniškega psa odločili zato, ker mislijo da je večja verjetnost, da bi od znanega vzreditelja dobili zdravega psa. To je skoraj 70 odstotni delež. Na drugem mestu so tisti, ki zaupajo samo resnim vzrediteljem in na zadnjem mestu vsi tisti, ki ne verjamejo v rodovniške pse brez rodovnika.

4.11 RAZLOGI ZA INTERES NAKUPA PRI PREPRODAJALCIH

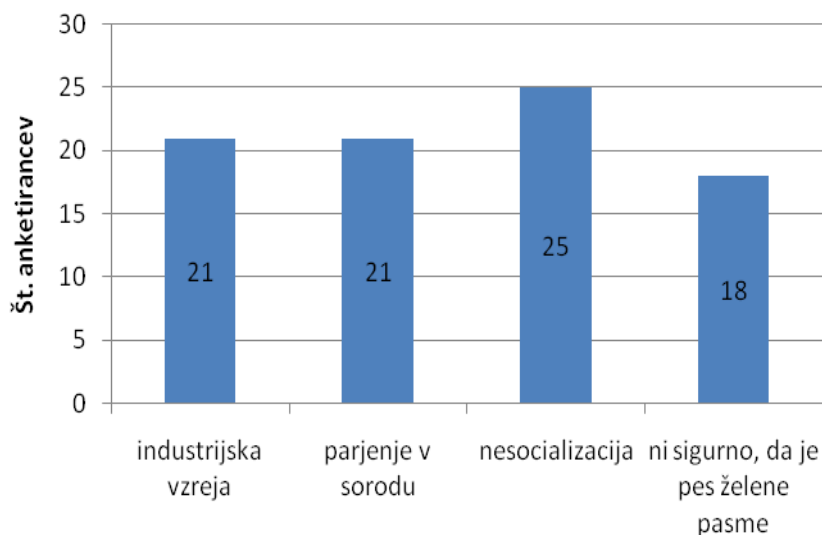
Od vseh anketirancev se je glede preprodajalcev pozanimala samo peščica, samo 10, kot prikazuje slika 20. Iz nje lahko razberemo tudi, da se je večina glede preprodajalcev pozanimala zaradi cene, saj menijo, da lahko tako dobijo psa ceneje. Eden je napisal, da je bil razlog povpraševanja pri preprodajalcih, ker želene pasme ni mogoče dobiti v Sloveniji.

Slika 20: Razlogi za nakup psov pri preprodajalcih

4.12 INFORMIRANOST ANKETIRANCEV

Odločitev kje in kakšnega psa vzeti, je zelo težavna, zato je prav, da si ljudje določijo svoje kriterije vnaprej. Poleg tega si določijo tudi maksimalna možna odstopanja od teh kriterijev. Na sliki 21 je prikazana splošna osveščenost anketirancev.

Slika 21: Splošna osveščenost anketirancev

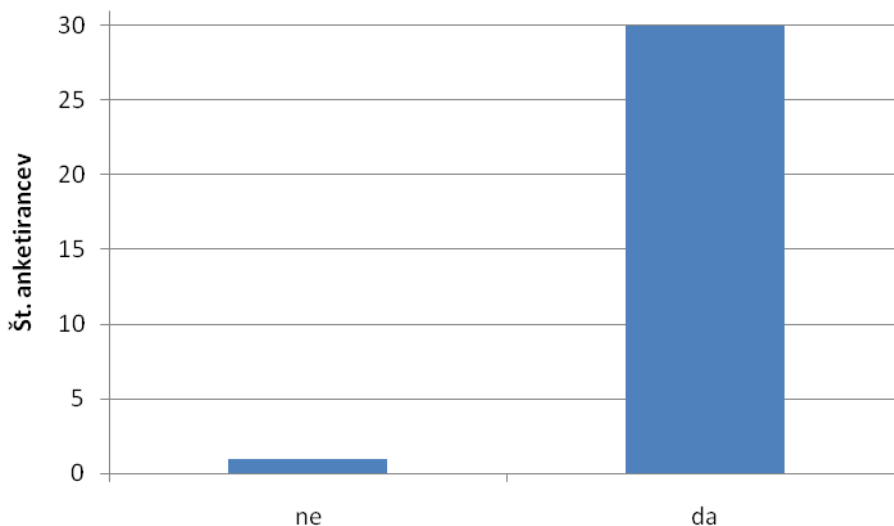
Za rejce, ki redijo tudi po 50 ali več plemenskih psic in želijo z rejo ustvariti čim večji dobiček, se je uveljavila oznaka »industrijska vzreja«. Psi iz takšnih rej ne morejo biti primerno socializirani, zato nakup ni priporočljiv. O tem je podučeni 21 vprašanih.

Problem nesocializiranih mladičev je še posebej pereč, zato ne preseneča dejstvo, da to problematiko pozna največje število vprašanih. Kar 25 oseb pozna to problematiko in težave, ki so povezane z pomanjkljivo socializacijo psov.

Parjenje v sorodstvu ni priporočljivo zaradi povečane pogostosti dednih napak in obolenj. Omenjene posledice pozna 21 vprašanih. Presenetljivo malo število oseb (18) se zaveda verjetnosti, da mladiček, ki so ga kupili, ne bo ustrezal pasmi, ki so si jo želeli (slika 21).

4.13 ZADOVOLJSTVO Z NAKUPOM PSA

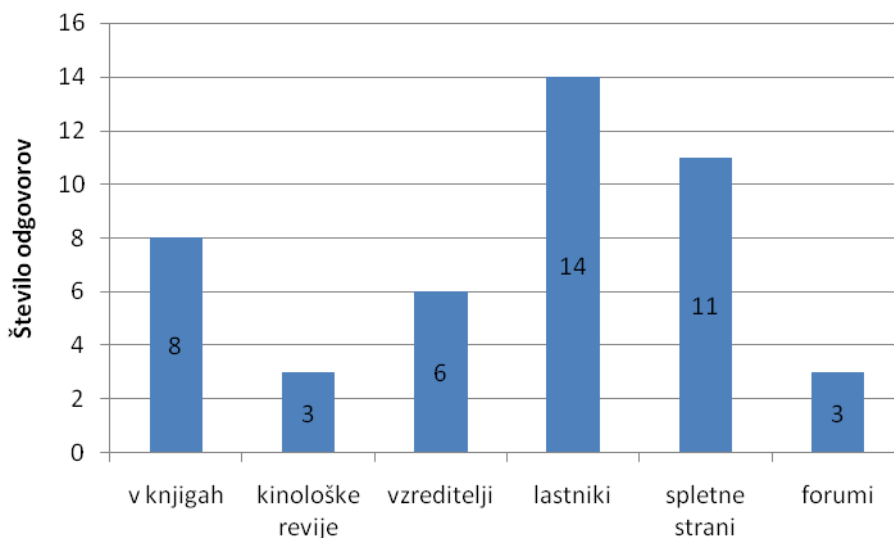
Na vprašanje ali menijo, da so se dovolj dobro odločili za nakup psa, ki ga imajo, so vsi razen enega anketiranca odgovorili pritrdilno. To prikazuje slika 22.

Slika 22: Je bil nakup psa dobra odločitev?

4.14 VIRI INFORMACIJ ZA IZBIRO PASME

Da so se anketiranci lahko odločili za določeno pasmo, so potrebovali kar nekaj informacij. Ker se vsak posameznik odloča za pasmo, ki njemu in njegovemu življenjskemu slogu najbolj ustreza, potrebuje vsak posameznik drugačne informacije. Slika 23 ponazarja, kje so anketiranci največkrat iskali potrebne informacije.

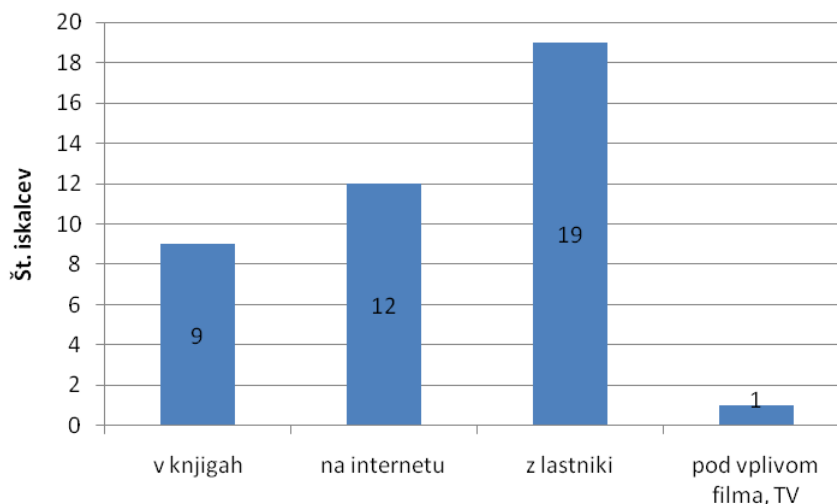

Slika 23: Viri podatkov o pasmah

Največje število vprašanih je največ podatkov o željeni pasmi dobilo ravno na podlagi pogovorov z lastniki psov, ki imajo to pasmo. Veliko jih je informacije iskalo tudi na spletnih straneh, kjer so posamezne pasme psov dodobra opisane. Zanimivo je, da so se anketiranci le v 6-ih primerih odločili, da gredo po ustrezne informacije k vzrediteljem, saj so le-ti zanesljiv vir pravih informacij. Na zadnjem mestu sta možnost iskanja informacij v kinoloških revijah in po forumih. Teh dveh načinov pridobivanja informacij so se poslužili le po trije vprašani.

4.15 IZBIRA PASME NA PODLAGI PRIDOBLENIH INFORMACIJ

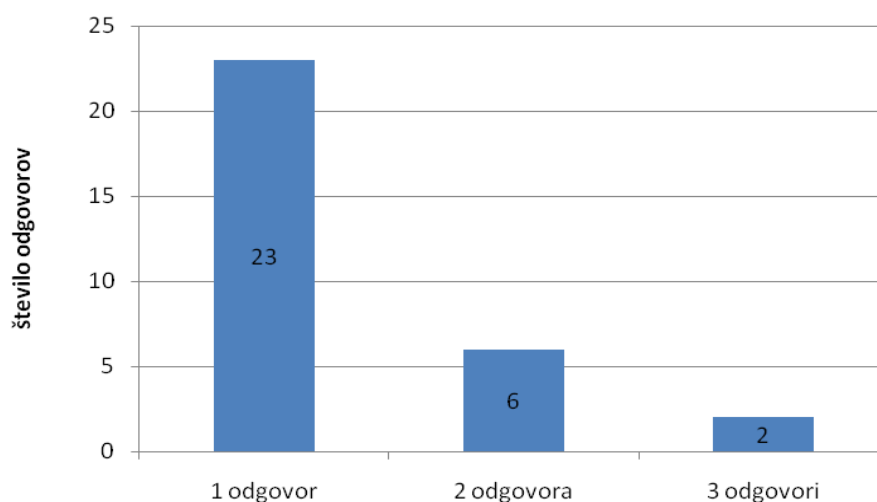
Vsi anketiranci so se morali v nekem trenutku odločiti za nekega psa oziroma za določeno pasmo. Za to so morali pridobiti različne informacije. Slika 24 predstavlja vir informacij, s pomočjo katerih so se lastniki odločili za pasmo psa, ki jo imajo.

Slika 24: Vir informacij na osnovi katerih so se lastniki odločili za nakup psa določene pasme

Anketiranci so se v večini primerov odločili za pasmo na podlagi pogovorov z lastniki, ki imajo isto pasmo, kot so si jo želeli sami (slika 24). Sledita odločitvi na podlagi informacij, pridobljenih na internetu (29%) in iz knjig (22%). Samo eden izmed anketiranih se je za pasmo odločil na podlagi filma oziroma televizije.

Anketiranci so lahko pri tem vprašanju označili tudi več odgovorov. Ker je odločitev glede pasme psa pogojena z velikim številom dejavnikov, je tudi pridobivanje informacij dokaj kompliciran proces in včasih ni dovolj, da se ljudje za neko pasmo odločijo na podlagi informacij, ki so jih pridobili iz enega vira. Slika 25 predstavlja koliko anketirancev se je odločilo za en sam odgovor, koliko za dva odgovora in koliko za tri možne odgovore.

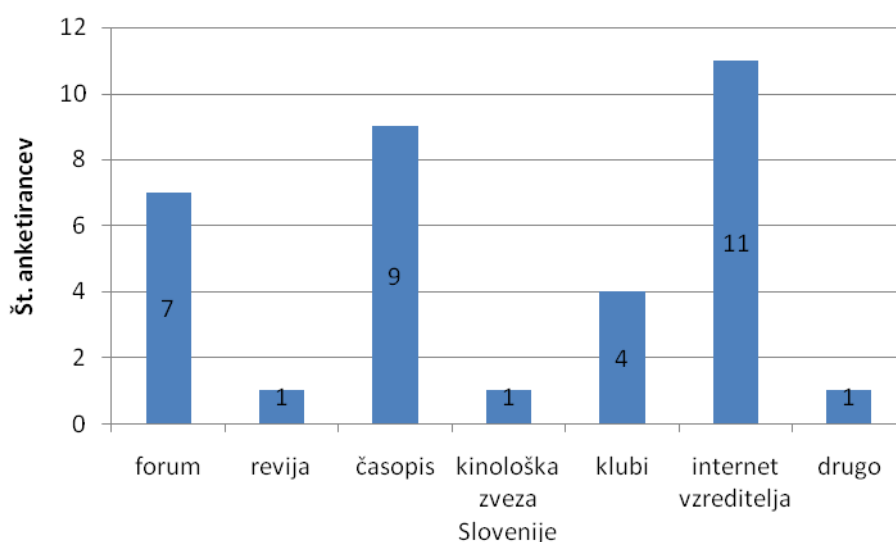

Slika 25: Število virov za odločitev o nakupu psa

Kot vidimo iz slike 25, se je večina lastnikov oziroma anketirancev odločila za pasmo samo na podlagi informacij iz enega vira. Šest izmed anketiranih je potrebovalo več informacij, zato so jih iskali na dve različnih mestih. Dva sta bila pa celo taka, ki sta pasmo psa izbrala na podlagi informacij, pridobljenih iz treh različnih virov.

4.16 PRIDOBITEV PODATKOV O VZREDITELJIH

Večina vprašanih, ki ima pasemskega psa, se je odločila za nakup pri vzrediteljih. Ker se v procesu odločanja za psa niso odločali samo za pasmo psa ter spol, temveč so si morali pridobiti tudi podatke o vzrediteljih, se postavlja vprašanja, na kakšen način so prišli do informacij o vzrediteljih.

Slika 26: Viri podatkov o vzrediteljih

Največkrat je bila vir informacij o vzreditelju njegova internetna stran. Sledijo časopisi oziroma mali oglasi, forumi in klubi posameznih pasem. Na zadnjem mesu sta Kinološka zveza Slovenije in revija Kinolog (slika 26).

5 SKLEPI

Na podlagi opravljene ankete lahko zaključimo da:

- večina anketiranih lastnikov se je odločila za pasemskega psa.
- pred nakupom psa so se dovolj dobro podučili.
- glavni razlog nabave psa je družabništvo.
- lastniki pasemskega psa so s svojo izbiro in nakupom zadovoljni.

6 POVZETEK

V diplomski nalogi smo želeli ugotoviti vzroke, ki vplivajo na odločitev za nabavo psa. Pripravili smo poseben vprašalnik, ki ga je izpolnilo 50 anketirancev. Ti so ga izpolnili pri pasji frizerki, v trgovini z živalmi ali preko spleta. Pri izpolnjevanju anket so sodelovali le lastniki psov. Večina anketirancev se je raje odločila za pasemskega psa z rodovnikom. Pri nakupu psa bolj zaupajo vzrediteljem kot preprodajalcem, saj obstaja strah, da ne bi dobili psička, ki bi ustrezal njihovim željam in potrebam.

Lastniki psov so razmeroma dobro poučeni oziroma osveščeni. Izogibajo se industrijske vzreje, zavedajo se posledic parjenja v sorodu, težav zaradi pomanjkljive socializacije mladiča in goljufov, ki so značilne za preprodajalce. Njihovo poznavanje osnovnih pojmov kinologije (pasje razstave, tekmovanje šolanih psov in agility, pravilna vzgoja, male pasje šole, kinološka društva in klubi pasem) je prav tako zadovoljivo.

Lastniki pasemskih psov, so se morali pred odločitvijo o določeni pasmi pozanimati o lastnostih pasme, preden so se odločili za nakup. Podatki kažejo, da ljudje še vedno bolj zaupajo osebnemu pristopu, saj se je velika večina anketiranih o pasmi pozanimala pri lastnikih, ki psa te pasme že imajo. Bistvenega pomena pri tem je možnost, da lahko psa vidijo v svojem naravnem okolju. Koristno je, če lahko vidijo tudi razliko med mladičkom in odraslim psom. Pomembno vlogo pri pridobivanju informacij je prevzel tudi internet. Veliko anketirancev se je o pasmah informiralo iz spletnih strani, ki vsebujejo opise pasem psov.

Na splošno si ljudje želijo imeti psa zaradi družabništva in nekega občutka sigurnosti, ki jim ga pes ponuja, ne glede na to ali je mešanček ali pasemski pes. Za pasemskega psa so se odločali predvsem zaradi želje po določeni pasmi, ki jim je pri srcu. Ti ljudje s svojim hišnim ljubljencem seveda ravnajo tako, kot da je član njihove družine. Ljudem, ki se odločajo za rodovniškega psa, je pomembno predvsem dejstvo, da bodo dobili zdravega psa take pasme, kot si ga želijo. Ravno zaradi tega se raje odločijo za nakup psa pri vzrediteljih, ne pa pri preprodajalcih.

7 VIRI

Berden Zrimec M. 2005. Šakali. Ljubljana, Mladinska knjiga Založba. Gea svet doma.

<http://www.gea-on.net/clanek.asp?ID=608> (jun. 2011)

Bizilj T. 2011. Rodovniki po domače. Kinolog, 1: 46

Bonač P. 2009. Šolati ali ne šolati, to je zdaj vprašanje. Moj pes, 18, 4: 4-8

Cerar A., Šolar T. Slovenska Bistrica 2010. 2010. Agility portal Slovenije (maj 2010).

www.agility-slo.net/2010/05/slo-bistrica-2010/ (jun. 2011)

Falappi R. 2002. Psi. Spoznavanje in vzreja najbolj znanih pasem. Ljubljana, Založba

Mladinska knjiga: 320 str.

Fogle B. 1997. Enciklopedija psov. Ljubljana, Založba Slovenska knjiga: 312 str.

Fogle B., Holden P.W. 2009. Naš Pes. Koristni nasveti za brezskrben vsakdan z vašim

psom. Tržič, Založba Učila International: 192 str.

Guide dog. Wikipedia.

http://en.wikipedia.org/wiki/Guide_dog (feb. 2011)

Herrmann R. Canis latrans. San Diego Natural history museum.

<http://www.sdnhm.org/fieldguide/mammals/cani-lat.html> (jun. 2011)

History of IGDF. 2011. International Guide Dog Federation (jan. 2011).

<http://www.ifgdsb.org.uk/page.asp?code=00010018> (feb. 2011)

Klever U. 1991. Velika knjiga o psih. Ljubljana, Bistra: 360 str.

Komisija za agility pri KZS.

<http://www.agility-slo.com/agility> (jun. 2011)

Marinšek M., Tušak M. 2007. Človek – žival: zdrava naveza. Maribor, Založba Pivec: 259

Obedience training. Wikipedia.

http://en.wikipedia.org/wiki/Obedience_training#p-search (feb. 2011)

Origins of dog training.

<http://www.beginners-dog-training.com/origins-of-dog-training.html> (feb. 2011)

Pahovnik J. 2003a. Nakup psa. Neresni rejci iz nekdanjih vzhodnih držav odkrili tržno nišo

<http://www.mojpes.net/modules/news/article.php?storyid=158> (feb. 2011)

Pahovnik J. 2003b. Nakup psa. Neresni rejci iz nekdanjih vzhodnih držav odkrili tržno nišo

<http://www.mojpes.net/modules/news/article.php?storyid=159> (feb. 2011)

Reš M. 2008. Proces odločanja pri nakupu psa. Diplomsko naloga. Univerza v Mariboru,
Ekonomsko – poslovna fakulteta: 50 str.

Rozman L. B. 2011. Pasji poklici Razstavljaivec. Moj Pes, 20, 1: 44 - 45

Slovenski klub za angleške buldoge. 2011.

www.mojpes.net/modules/news/article.php?storyid=1702 (jun. 2011)

Sivi volk. Wikipedia.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Sivi_volk (jun. 2011)

Spadafori G. 2007. Psi za telebane. Ljubljana, Založba Pasadena: 345 str.

Stojiljković G., Ščuka A. 2009. Reklamacija mopsa. Žurnal 24.

<http://www.zurnal24.si/slovenija/reklamacija-mopsa-152067/clanek> (apr. 2011)

Šedlbauer, M. 2010. O odgovornem lastništvu psa. Ljubljana, Veterinarska uprava
Republike Slovenije: 34 str.

http://www.vurs.gov.si/fileadmin/vurs.gov.si/pageuploads/PDF/pdf1/VURS_pes10_tisk.pdf

Taylor D., Scott P. 1989. Vaš pes – izčrpen vodnik za ljubitelje psov. Kako živijo psi, kako
ravnamo z njimi. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 288 str.

Trilar T. Lisica. Ljubljana, Prirodoslovni muzej Slovenije.

<http://www2.pms-lj.si/oddelki/sesalci/lisica.html> (junij 2011)

Urek T. Preprodajalci psov. Slovenski klub za pritlikave pasme.

http://skpp.si/teksti/preprodajalci_psov.doc (marec 2011)

Vidic J. 2006. Ali (še) ustrezajo namenu? Moj pes, 15, 12: 4-8

Vidic J. 2007. So samice res boljše? Moj Pes, 16, 10: 14

Vidic J. 2008a. Pes: hišni ljubljenec ali tržno blago. Moj Pes, 17, 1 : 4-7

Vidic J. 2008b. Prihodnost se začneja že danes. Moj pes, 17, 7/8: 4-7

Vidic J. 2008c. Kje naj živi pes? Moj Pes, 17, 8: 4

Vidic J. 2009a. Priljubljeni so majhni psi. Moj Pes, 18, 6: 14-15

Vidic J. 2009b. Življenje s psom. Ljubljana, Dedal: 141 str.

Volčji pes straši po Dalmaciji. Dokumentacija dela. 2010. Delo, d.d. (jun. 2008)

<http://www.delo.si/clanek/62239> (jun. 2011)

Vse o pasmah.

<http://www.mojpes.net/modules/cjaycontent/index.php> (apr. 2011)

Zahariaš K. 2011. Ni dovolj, da imamo pse radi. Moj pes, 20, 1: 4 - 8

Wall J., Janet Wall's How to Love Your Dog. Agility.

<http://www.loveyourdog.com/troupagility.html> (mar. 2011)

ZAHVALA

Profesorju dr. Ivanu Štuhcu se kot prvemu zahvaljujem, da me je sprejel pod svoje mentorstvo in me spretno vodil v pravo smer. K tej tematiki diplomske naloge sem pristopila predvsem zaradi mojega predznanja in preteklih izkušenj, on pa me je podpiral od samega začetka. Zato se mu najlepše zahvaljujem.

Posebna zahvala gre celotni družini in prijateljem, ki so me vselej podpirali ter po potrebi tudi pomagali in svetovali. Iskrena hvala dragima mami in očetu za vso podporo in finančno pomoč pri študiju.

Zahvalila bi se tudi vsem anketirancem, kateri so pridno odgovarjali na zastavljena vprašanja v anketi.

Ne smem pa pozabiti tudi na pasjo frizerko Damjano, ki mi je omogočila pridobitev anketirancev za mojo diplomsko nalogo in mi prav prijazno odstopila kar nekaj revij, potrebnih za izdelavo diplomske naloge.

Najlepša hvala vsem!

PRILOGE

Priloga A: Anketni vprašalnik

Pozdravljeni!

Sem absolventka Biotehniške fakultete, smer ZOOTEHNIKA v Ljubljani. Za diplomsko delo sem izbrala temo **DEJAVNIKI ZA ODLOČITEV PRI IZBIRI PSA**, in vljudno vas prosim, če mi lahko odgovorite na priloženi vprašalnik. Vprašalnik je anonimen in služi SAMO za potrebe diplomske naloge. Prosim, da pri vsakem vprašanju naredite križec v ustreznem kvadratu.

V naprej se vam najlepše zahvaljujem!

Lep pozdrav!

Alenka Bolta

1. OSNOVNI PODATKI ANKENTIRANCA:

1.1 SPOL

ŽENSKI

MOŠKI

1.2 LETNICA ROJSTVA: _____

1.3 Ste že kdaj obiskali pasjo razstavo?

☐
☐

DA

NE

1.4 Ste si že kdaj ogledali tekmovanje šolanih psov ali agility?

☐
☐

DA

NE

1.5 Ste seznanjeni s tem, da je psa treba pravilno vzgajati (šolati), da z njim nimate težav..?

☐
☐

DA

NE

1.6 Ste že slišali za pasjo malo šolo?

☐	DA
☐	NE

1.7 Ste seznanjeni s kinološkimi društvi?

☐	DA
☐	NE

1.8 Veste, da obstajajo klubi za pasme?

☐	DA
☐	NE

1.9 Ste že vzpostavili stik s kinološkim društvom ali pasemskim klubom?

☐	DA
☐	NE

1.10 Ste že slišali za terapijo s pomočjo živali?

☐	DA
☐	NE

1.11 Želite sodelovati v terapevtskih dejavnostih?

☐	DA
--------------------------	----

- PRI OBISKIH STAREJŠIH V DOMOVIH
- PRI OBISKIH OTROK
- PRI OBISKIH BOLNIKOV IN DRUGO

☐	NE
--------------------------	----

2. PODATKI O PSU

PASMA _____

(če ni pasemski, pustite prazno!)

2.1 Kje ste kupili/posvojili psa?

☐	OD VZREDITELJA
☐	OD PREPRODAJALCA
☐	VZELI IZ AZILA
☐	DRUGO _____

2.2 Kakšen je bil vzrok nabave/posvojitve psa:

☐	DRUŽABNIŠTVO
☐	RAZSTAVE
☐	VZREJA
☐	ZDRAVSTVENI RAZLOGI
☐	ZARADI OTROK
☐	DRUGO (PROSIM NAPIŠITE) _____

2.3 Kaj je odločilno vplivalo na izbiro psa:

☐	ŽELJA PO TEJ PASMI
☐	TRENTNA PONUDBA
☐	POTREBA PO (ČUVAJU, LOVSKEM PSU, DRUŽABNIKU...)
☐	PRILJUBLJENOST PASME (TV, FILMSKI VZOR, SPOMINI NA, MODA...)
☐	VELIKOST PSA
☐	ZNAČAJ
☐	CENA (MEŠANČEK...)

2.4 Ali ste se pozanimali glede preprodajalcev?

☐	DA
☐	NE

2.5 Če ste obkrožili da, zakaj vas je zanimal nakup pri njih?

☐	KER V SLOVENIJI NI TE PASME
☐	KER SO CENEJŠI
☐	MOŽEN NAKUP NA OBROKE

2.6 Ima vaš pes mesto družinskega člana?

☐	DA
☐	NE

2.7 Kje živi vaš pes?

☐	Z VAMI V STANOVANJU (HIŠI)
☐	V PESJAKU
☐	NA VRTU
☐	NA VERIGI

3. NAKUP PASEMSKEGA PSA

(REŠUJEJO SAMO TISTI, KI IMAJO PASEMSKEGA PSA)

3.1 Zakaj ste se odločili za rodovniškega psa? (obkrožite samo tisti, ki imate kužka z rodovnikom)

☐	KER ZAUPAM SAMO RESNIM VZREDITELJEM
☐	KER NE VERJAMEM V RODOVNIŠKE PSE »BREZ RODOVNIKA«
☐	KER JE VEČJA VERJETNOST, DA BOM OD ZNANEGA VZREDITELJA DOBIL ZDRAVEGA PSA

3.2 Menite, da ste bili pred nakup psa dovolj osveščeni?

- Kaj pomeni industrijska vzeja

☐	DA
☐	NE

- O posledicah parjenja v sorodu (nerodovniški psi)

☐	DA
☐	NE

- O težavah pomankljive socializacije mladiča

☐	DA
☐	NE

- O verjetnosti, da kupljeni mladič ne bo ustrezal pasmi, kot jo je navedel preprodajalec

☐	DA
☐	NE

3. 3 mislite, da ste se dovolj dobro odločili za pasmo, ki jo imate?

☐	DA
☐	NE

3. 4 Na osnovi kakšnih informacij ste izbrali pasmo, ki jo imate?

☐	V KNJIGAH
☐	NA INTERNETU
☐	IZ POGOVOROV Z LASTNIKI, KI TO PASMO IMAJO
☐	POD VPLIVOM FILMA, TELEVIZIJE...

3. 5 Kje ste dobili največ podatkov o pasmi?

☐	V KNJIGAH
☐	V KINOLOŠIH REVIJAH
☐	PRI VZREDITELJIH
☐	PRI LASTNIKI, KI TO PASMO ŽE IMAJO
☐	RAZLIČNE SPLETNE STRANI Z OPISI PASEM
☐	FORUMOV (KOT NA PRIMER MOJPES.NET)

3. 6 Kje ste dobili podatke o vzrediteljih (prodajalcih)?

☐	IZ FORUMOV
☐	IZ REVIJE KINOLOG
☐	ČASOPISA (MALI OGLASI)
☐	NA KINOLOŠKI ZVEZI SLOVENIJE
☐	NA KLUBIH POSAMEZNIH PASEM
☐	NA INTERNETNI STRANI VZREDITELJA

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA ZOOTEHNIKO

Alenka BOLTA

DEJAVNIKI ZA ODLOČITEV PRI IZBIRI PSA

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2012

